

SIIRTOLAISUUS MIGRATION

4/2007

Siirtolaisuus – Migration 4/2007

34. vuosikerta / 34th year
ISSN 0355-3779

Julkaisija / Publisher

Siirtolaisuusinstituutti
Migrationsinstitutet
The Institute of Migration
Linnankatu 61, 20100 Turku, Finland
Puh. / tel. (0)2-2840 440
Fax (0)2-2333 460
email: taisai@utu.fi
<http://www.migrationinstitute.fi>

Pohjanmaan aluekeskus
Österbottens regioncenter
Regional Centre of Ostrobothnia
Keikulinkuja 1, 61100 Peräseinäjoki, Finland
Puh. / tel. (0)44-2592447
Fax (0)6-4181 279
email: siirtolaisuusinstituutti@netikka.fi

Päätoimittaja / Editor-in-Chief

Olavi Koivukangas

Toimitussihteeri / Editorial Assistant

Taimi Sainio

Toimittajat / Editors

Krister Björklund, Elli Heikkilä

Toimituskunta / Editorial Board

Siirtolaisuusinstituutin hallitus
Administrative Board of the Institute of
Migration

Taitto / Layout

Kirsi Sainio

Tilaushinta 2007 / Subscriptions 2007

4 numeroa / nummer / issues
15 €/vuosi/år/year
OP 571113-11117

VAMMALAN KIRJAPAINO OY

Sisältö • Contents

- *Olavi Koivukangas*
**The European Migration
Institutions meeting in Turku**
- *George Hummasti*
**Modernization, emigration, and
the family: the Finnish case**
- *Kim Östman*
**Suomesta Siioniin: Mormoni-
siirtolaisuus Utahiin 1800-luvulla**
- *Paolo Di Toro Mammarella*
**Young generations and new
patterns of emigration**
- *Marjatta Nieminen*
**Argentiinan suomalaiset
samoissa kansissa**
- **Siirtolaisuusmuseon kuulumisia**
- *Elli Heikkilä*
Tutkimusjohtajan palsta
- *Markku Mattila*
Aluepäällikön palsta
- **Kirjat • Böcker • Books**
- **Konferenssit**

*Kansi/Cover: Editor of the AEMI journal
Hans Storhaug, Minister of Migration and
European Affairs Astrid Thors, Director
Olavi Koivukangas and the President of the
AEMI Brian Lambkin.*

Kuva/Photo: Mage Mesihää.

The European migration institutions meeting in Turku

The Association of European Migration Institutions (AEMI) had its annual meeting and conference at the Institute of Migration in Turku on September 26–29, 2007. The title of the conference was "From Immigration to Integration; Documentation and Research". AEMI was officially founded in 1991, but already in the 1970's and 1980's the Scandinavian migration institutions had cooperated in arranging conferences and joint research projects. Eg. in 1980–81 we had a joint project to study Scandinavians in Australia including fieldwork, with good results. Since those days AEMI has grown to an international organization of about 40 institutions in Europe and some partner-members outside Europe. The President of AEMI is Dr. Brian Lambkin from the Ulster American Folk Park in Omagh Northern Ireland.

The guest speaker of the Turku conference was Mrs. Astrid Thors, the Minister of migration and European affairs. She brought the greetings of the Government of Finland and spoke of the current immigration issues in Finland and Europe.

After the opening the first session was Documentation, starting with papers of Archives, Libraries and Emigrant Registers. The General meeting of the Association of the European Migration Institutions took place in the afternoon. After the Report of the Board some new members were accepted into the association.

The next day started with a session of Emigrant Museums. There were many presentations including one from the new Emigrant Museum in Seinäjoki, Finland. In the whole of Europe there is a boom in building Migrant Museums. In Paris the "Cite Nationale de l'Histoire de l'Immigration" was opened officially in October two weeks after the conference. In Rome and many other cities in Europe there are plans to establish national Emigrant Museums to preserve the history of European migration.

The last session was titled "From immigration to integration" with many interesting presentations, starting with a presentation on "Immigration in Europe – Good or Bad?" and ending with "From Immigration to Integration: the case of Japan".

There were also social activities for the participants, starting with the reception of the City of Turku in the City Hall hosted by Pauliina de Anna, Vice Chair of the City Board. The conference also visited the medieval Turku castle and the maritime museum Forum Marinum telling the history of the Turku as a seafaring town. The farewell party took place in the Koivukangas house in Kaksikerta by the Baltic Sea.

The papers of the Turku conference will be published in the AEMI Journal edited by Hans Storhaug, Stavanger Norway. The next AEMI meeting will be arranged at the International Study Centre of Italian Immigration in Genoa Italy in 2008.

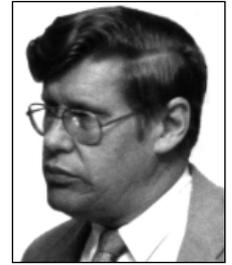
Olavi Koivukangas

Reception of the Turku City at the City Hall at 27.10.2007. Photo: Satu Löppönen.

Modernization, emigration, and the family: the Finnish case¹

George Hummasti

There is a basic tension in human society between change and tradition. Even in the most stable of traditional societies, people have continually dealt with the consequences of change. Even during periods of flux, like that marked by the modernization (and industrialization) of Western societies, social attitudes and customs have changed with glacial slowness. People are by nature conservative, finding comfort in the familiar; but also venturesome, always seeking and welcoming improvement. Because of this, human reaction to forces for change, such as industrialization and modernization, has been extremely complex. As the basic social unit of Western culture, the family has contributed much to that complex reaction. It has been a powerful force for constancy, but at the same time it has been deeply involved in the changes that have transformed that culture.

George Hummasti is a professor in the History Department at SMSU. He has taught at Texas Tech University; California State University, Chico; the University of California, San Diego; and as Fulbright Professor at the University of Tampere, Finland. His main fields of interest are United States' social history and history of the American West. He has published a book and several articles on immigrants in the United States.

How has modernization of society affected the family group? This is a question that students of the family have grappled with, especially in recent decades. An answer that has emerged from their investigations is – stated simply and thus somewhat simplistically – that, since the relatively small, nuclear family has usually been the norm throughout the history of Western society, modernization there has had less impact on the size and structure of the family than on its standing and functions within the broader society and on cultural images that defined the family and the roles of people within it.² European immigrants to America provide a special perspective for the study of this question. The image that these immigrants bring to mind is one of peasants living in an industrial society, of people who have moved directly from traditional, rural cultures to industrial, urban America. Of course, such a move put strain on immigrant families. However, the family as a preserver and transmitter of the Old-World culture was also a place to assuage the natural human fear of change. Therefore, the ways immigrants arranged their families in America reveal much about how they reacted to modernization. To the extent that they valued the traditional, they had to protect their families against the impact of mod-

ern American ways. If they desired successful adjustment to modern America, however, immigrants had to be ready to accept changes in the Old-World family.

Immigration would appear to have an especially jarring impact on those who moved from Finland. Tucked in a far Northern corner of Europe, well removed from communication routes that went anywhere, the country was slow to absorb outside influences, and lagged behind most of Europe in development. Huge swamps, granite-scarred fields, and a short growing season made Finland a land of limited agricultural potential. Here was little to excite the ambitions of the European powers -- chiefly Sweden and Russia -- that sought to control the area. Thus neither bothered to establish anything resembling a feudal system in Finland, which was through its history a country of small, land-owning farmers. The move from this environment to a modernizing America required much adaptation of the Finns.

A comparison of their family lives in rural Finland with the families they later established in America shows that they used the heritage of the Old-World as a part of their strategy in dealing with New-World conditions. Beneath the global stability of their traditional society, a myriad of

local changes disrupted the lives of Finnish peasants. Bad harvests followed good ones, other natural disasters decimated already scarce resources, and, within the family, births, deaths and changing relationships threatened harmony on the farm. With typical human resiliency, Finnish peasants were willing, in order to weather such blows, to change their families in fundamental ways. This had occasionally included individuals breaking with their families to migrate to near-by villages and communes. Just as they had allowed family size and structure to fluctuate in response to changing conditions in rural Finland, Finnish immigrants built families in America that adapted their existing notions of what a family should be to the restraints imposed by the new environment. They turned out to be much less flexible, however, in accepting changes to the social role that families played in Finnish country villages and expended great amounts of energy in America to recreate conditions that allowed the social interaction that they known in the Old World.

In the last decades of the nineteenth century, when Finns began moving to America in large numbers, people of the Finnish countryside lived lives hardly distinguishable from those of their ancestors generations back. The peasant farmer, following his horse and crude plow along the furrows of his small field, and his wife, baking hard, flat loaves of sour-rye bread, would have felt quite at home in the society of their grandparents, or great-grandparents. The work was the same, playing was the same; the farm was little changed,

as was the family that lived within it and the village community that surrounded it; and the parish church was there always. The peasant and his wife likely did notice some changes that were making life easier. By the mid-nineteenth century, commercially-made iron plows were replacing home-made wooden and iron-tipped ones, and the scythe had taken the place of the sickle as the main tool of harvest. And more and more people were growing and eating potatoes to supplement the turnips and cabbages of earlier ages.³ But, such improvements did little to affect the rhythms of life that pulsed through society virtually unchanged from the distant past.

The essential stability of Finnish peasant life of the late 19th century indicates that this was still basically a traditional culture. However, it hides another important truth about that society: it was becoming modern. Although the term "modernization" has aroused controversy in recent years -- to the extent even that some question the appropriateness of its use at all --, it is a useful term to signify the important transformation of a society as it gradually begins to address its problems through rational and, thus, through institutional means.⁴ Such modernization first reached into the Finnish countryside in the form of a number of reform measures introduced by the central government in the late 1850s and the 1860s. The most important of these was the law of February 6, 1865, that granted each rural commune a political government separate from the parish. This law charged the new governments with responsibility for, among

other things, maintenance of order, care of the sick and the poor, and education of the young.⁵ The national government had earlier encouraged education in a law of 1858 that urged the establishment of public schools in the rural communes. However, modern education really got its start in the Finnish countryside with a law passed in 1866 that specifically granted the new communal governments the power to establish such schools and provided financial aid from the national government. Communes, however, were slow to respond to the encouragement of this law. By 1870, only 108 rural communes, almost all of these near urban areas in southern Finland, had established schools. By 1880, Finnish rural communes contained 457 public schools and by 1900, after the passage of a law in 1898 requiring each commune to establish a school, there were 1873.

In 1859, the national government opened the way for economic modernization of rural Finland by passing a law that ended prohibition of commercial activities outside towns and cities. By 1865, 612 stores dotted the Finnish countryside, and during the following decade the number rose to 1,432. These stores brought a new variety of goods, previously unknown to local inhabitants. And with trade came communication, which brought knowledge of new places, new things, and new ways of thinking. The national government also encouraged the systematic modernization, and less systematic mechanization, of Finnish agriculture that agricultural societies and larger farmers began promoting in the 1870s.⁶

These changes had profound effects on families within Finnish rural society. The development of communal governments meant that the care of the unfortunate of society -- the sick, the poor, the old -- , which had been managed primarily by families, slowly shifted to public institutions. So too, did the parents' responsibility for education of the young. The introduction of commercial activity into the countryside allowed peasants to buy goods that before they had made at home, thus reducing the importance of the family as a unit of production. Just when need for labor within the family was perhaps declining, the relaxation of restrictions on the Finnish economy provided new opportunities to make a living outside the family. The modernization of agriculture, by raising the value of land, led to a more frequent division of family farms among heirs, and thus to smaller farms to support rural families.

Life, of course, is full of change, and Finnish peasants in the late 19th century probably did not see in the changes around them any particular pattern or trend. However, the Finns in Pohjanmaa, the area in west-central Finland whence the bulk of immigrants to America came, indicated in several indirect ways that they were aware that something unusual and unsettling was afoot.⁷ For one thing, crime among them increased significantly during the 1870s and 1880s.⁸ The most spectacular outlaws involved in this crime wave were the Puukko-Junkkarit, or knife-junkers. These gangs of thugs roamed the countryside, striking terror in many hearts, but mostly

fighting among themselves. In the process, they became Finnish folk heroes. Two of the most popular Finnish folk songs of that time and since celebrate the deeds of Antti Isotalo and Jussi Anssi, leaders of the Puukko-Junkkarit. These men were lauded not as Robin Hoods, who fought the rich and the other enemies of the common man (to see them as such would have required a very special blindness); they were heroes, rather, for their devil-may-care life style, for their daring to ignore social obligations, an indication perhaps that such obligations were becoming burdensome for a significant portion of the society.⁹ Widespread discontent was also revealed by the strong religious revivals that swept Pohjanmaa beginning in the 1880s. Large numbers of people, seeking solutions to hazily-perceived problems, found comfort in an uncomplicated message that reduced everything to sin and simplicity.¹⁰

Many Finns in Pohjanmaa showed their concern with the direction in which their society seemed to be going with another action: they packed up and left for America. Migration has long been a response of Finnish peasants to change. But this had been small scale, and usually within the same commune or to a neighboring commune. However, in Finland as elsewhere in Western society, voluntary mass emigration appears to have been in part a response to modernization.¹¹

Indeed, mass voluntary emigration presupposes a certain extent of modernization, because it is primarily a movement of individuals for individual motives. An

important characteristic of people in modern society is that they see themselves as themselves rather than as members of a family and other groups. Modernization, by removing important social and economic functions from the family, lessened a person's dependence on it and allowed him to plan for the future as an individual. In fact, the new economic potential offered by modern society often presented one with the choice between individual advancement and sacrifice for family survival. This gradual shift toward more individualistic thinking influenced the pattern of Finnish immigration. In the early years before 1880, when the numbers moving to America were small, families moving together for family reasons comprised a small, but significant, part of Finnish immigration. Finns began to migrate to America in significant numbers in the 1890s only after the society they left had begun to tolerate "individualistic" motivation, and the overwhelming majority of the immigrants then were single individuals, while those travelling as families made up a trivial portion of total immigration.¹² Here, also, Finnish immigration followed the general European pattern where an early, small-scale emigration of families travelling together gave way to large-scale emigration predominately of individuals.¹³

The migration to America of "individuals" put stress on families, splitting the family group. This could be disturbing to family life, particularly if, as was often the case among the Finns, it was the husband who left. Between 1900 and 1914 over three-fourths of the married men emigrating

from Finland left wives behind.¹⁴ A very common pattern for immigration of families to America was that the father migrated first, sometimes taking a son with him. Such separation of the husband and wife, however, was usually temporary. If a married man did not soon return to Finland, he likely sent for his wife and children to join him in America. Wives rarely emigrated to America before their husbands. Between 1900 and 1914, only 2.5% of married female immigrants left husbands behind in Finland. The rest either travelled with husbands or joined husbands already in America. Some married men for one reason or another permanently deserted their families after migrating to America. Thus the term "American widow" occasionally sounded in gossip through Finnish country villages in the late 19th century. A more significant - and permanent - rupture of the family occurred when sons and daughters left parents for America. A great majority of Finns who emigrated as teenagers left both parents behind in Finland. This separation was usually more permanent than that between husband and wife. The parents of over 70% of 15 to 19-year old emigrants who left the four communes on which this study is based never moved to America.¹⁵

Such leave-takings were likely to disrupt the family seriously, because immigration to America ran in the family. Just as the "America fever" spread systematically through some Finnish communes, while barely touching others, so within a single commune the temptation of America cut deeply into many families, but had no

influence at all on others. Rarely did a family lose only one member to America; the great majority of Finnish immigrants were closely related to at least one other person who crossed the Atlantic. Thus, about one-fifth of single male immigrants and one-third of single female immigrants had fathers who also emigrated, while a somewhat smaller proportion of each had mothers who went to America. A little more than two-thirds of single men had siblings who also immigrated, while about three-fifths of single women did. About two-fifths of the married men and two-thirds of married women had children who went to America. One set of family relations that was badly broken by emigration was that between grandparents and grandchildren: only rarely did members of three generations of the same family to make the trip to America.¹⁶

The pool of immigrants from Finland to America thus contained the makings of complex family relationships; all depended on what the immigrants made on these once they settled in America. The families established by these immigrants, of course, grew out of the families they knew in Finland. A portrait of the Finnish countryside at any given time in the late 19th century - the view provided by the censuses used here - ¹⁷ reveals a land of small and simple households. The average family was a small, nuclear unit of husband, wife and children. Except for being slightly larger (an average size of 4.56 persons in 1880¹⁸), it differed little from families in modern Finland or America. But a static survey emphasizing averages presents a misleading impres-

sion of family life in rural Finland, because it misses the variety and dynamism that characterized those families. People in traditional country villages faced varied and changing economic conditions, over which they usually had little control. They were remarkably adept, however, in adjusting the size and structure of their households in response to these conditions.

For one thing, Finnish family size depended on the status of its head. Although an occasional tailor, cobbler, or such, might ply his trade in a Finnish country village, almost all of its inhabitants were directly connected to the soil as a member of one of three agricultural groups - land-owning farmers, tenants, and landless rural laborers. The typical farm household teemed with people, extended households were common, and servants and others outside the family usually shared in the activities of the household. In the four sample communes, the average size of a farmer household was 7.4 persons, and almost a third (31.2%) of the people in this group lived in households of eleven or more members. Many of these were servants (usually children of tenants or landless farmers) who made up almost a fourth (22.3%) of those living in farmer households. Generally, the more prosperous the farm, the larger and more complex the household living on it was. Such households seem to be the goal in the Finnish countryside, to be achieved to the extent that family economy allowed. This can be seen clearly through the households of tenant farmers, who varied widely in wealth. On average, tenant households were

smaller than those of land-owning farmers, but they varied greatly, ranging from households on the larger holdings that rivaled those of land-owning farmers in size and complexity to the generally very small households of crofters, who controlled little land. The more substantial tenants had the means to support servants in their households, and their children could stay at home longer, sometimes even after marriage, so that a small percentage of these household were extended. The small holding of the less prosperous tenants did not provide a living for servants or even for children once they reached an age where they could take care of themselves. Such households, therefore, were small, resembling those of the poorest class in rural Finland, the landless laborers.

Landless laborers lived in small households, averaging less than three persons. This figure, however, illustrates another reason that averages are misleading: they present a static picture of households that changed greatly through time. While the great majority of landless laborers – of tenants also, for that matter – did at some time live in small households, that was not their only experience with family. Most of them spent part of their lives within larger and more complex units. Almost all born into this class grew up in households of five or more persons, but such families simply did not have the resources to hold together very long. When want forced children of landless laborers, and to a lesser extent those of tenants, to leave home around age 15 it was usually to work as servants and hired hands on the larger farms. Most members

of this class, therefore, participated during their early adulthood in the activity of a large household.

The average size of laborer households was so small partly because so many of them (19.4%) lived in households that the record keepers defined as single-person. Some of these lived lonely lives indeed in isolated huts, removed from the companionship of other humans, but such dwellings were rare in the Finnish countryside. And no one could survive a Finnish winter without substantial shelter. Thus, many of the people counted as living alone actually lived within a farm, in the sauna, in studier outbuildings or often in the farmhouse itself.¹⁹ Here they joined - at least periodically - the bustle of the households around them.

Indeed, it was probably the farm, rather than the household, that was the primary social and economic unit in the Finnish countryside. Its cluster of buildings usually sheltered several households (often connected by kinship), plus maids, farm hands, and various others, who spent their days in close contact with one another. The architecture of the Finnish farmhouse contributed to this shared existence within the farm. The principle room in each farmhouse was the tupa, a large, sparsely-furnished space dominated by immense cooking ovens. It was here that most of the indoor activities of the farm occurred. It was a room for indoor chores, (including cooking), and for relaxation and celebration, a place where servants, farmhands, (and usually the male children of the farmer) slept in the winter, and where everyone on the farm ate his meals.²⁰ Thus,

people on the Finnish farm mingled freely, blurring the boundaries between families and between individuals.

Finnish farm households gave the impression of being even larger and more complex than they actually were, because such households freely opened out onto the village community around them. Traditional relationships drew members of the farm group into the community, and the community into the farm. Thus, the community had an important place at family holidays -- births, deaths, marriages -- and celebrations of these were used to reaffirm traditional ties between family and community. Weddings, for example, served as a village initiation ceremony, during which the community welcomed the bride and groom as full-fledged members. The ceremony usually included elements of instruction in the new communal duties to be assumed by the new couple.²¹ Family was, of course, important to the people of the Finnish countryside, but the boundaries between it and the farm, and even the village as a whole, were hazy and flexible.

Thus, as they began to establish families in the New World, Finns had a model, or ideal, to guide them. They had been nurtured in Finnish rural families, and memories of those families helped define their Finnish heritage. That heritage was perhaps the most important baggage Finns brought with them to America. But immigrants had to adjust to their new surroundings and that often meant that they had to accept great changes to the family. Both the act of immigration and the society that the immigrant found in America produced

changes in family structure. As a selection process, immigration limited the elements from which a family could form. And American society, since it differed from the Finnish countryside, set bounds on family activity that were different from what immigrants had been accustomed to in Finland.

Finnish-Americans, like rural Finns, seem to have set the large family as a goal, to be achieved as circumstances allowed. The basic reality of immigration, however, pulled the other way: toward small families.²² Indeed, the most common living arrangement among Finnish immigrants was to be alone. In 1900, single-person households made up more than half (56.6%) of Finnish households in the four Finnish-American communities used as a sample here. They predominated among Finns in America because, as with most immigrant groups, single men migrated much more frequently than single women. Not enough single Finnish women came to America to provide wives for all the Finnish men, and since these men rarely married other than Finnish women, they remained single. In fact, Finnish women were more likely to marry outsiders (usually Scandinavians) than Finnish men were, further reducing the potential for marriage for the latter. In 1910, 1420 married couples in the four sample communities included at least one Finnish partner. Only 22 of these involved a Finnish husband married to a non-Finnish wife, while 50 Finnish women had married a non-Finn.

As in Finland, most of the Finnish Americans listed as living alone did not lead lonely lives. In

America, most single Finnish men lived in boarding houses, where they shared meals and recreation spaces with dozens of others of their kind. This large number of single-person households did, however, bring the average size of Finnish-American households down clearly below the average in rural Finland, where in 1880, when Finns began emigrating in large numbers, it was 4.4 persons.²³ In the four sample Finnish-American communities, household size increased from 2.7 persons in 1900 to 3.1 persons in 1910. Once the immigrants got the opportunity to form families, however, they opted for the larger families of their homeland, so, if single-person households are removed from consideration, average household size in America was only slightly below that in rural Finland. With single-person households excluded, households in rural Finland contained an average of 5.1 persons,²⁴ compared to 4.8 persons in Finnish-American households in 1900 and 4.9 persons in 1910.²⁵

Finnish-American families were clearly simpler than their counterparts in rural Finland. American Finns rarely lived in extended families, and in most cases where they did, the relative outside the nuclear family was a recent arrival in America. Apparently, the extended family among Finns in America served primarily as a temporary place of seasoning for newly-arrived relatives. Once that person got established in the new community he or she usually established a separate household. But, here also, the difference from the situation in Finland was smaller than it first appears. Al-

though Finns in America seldom lived in the same household with relatives outside the nuclear family, they did often live in the same community with them. As with other immigrant groups, among Finnish-Americans kin played an important role in the process of immigration. Early immigrants attracted family members to specific American communities, often paying their way, and helped them settle in the new land.²⁶ Relatives living in different households in the same community helped each other find jobs and interacted in many intimate ways reminiscent of an extended family in rural Finland. The widely-spread custom of taking in boarders also added to the size and complexity of Finnish households in America. Over one third of these families opened their homes to boarders thereby importing some of the bustle of busy farm households.

In the face of extraordinary pressures to change in America, immigrants attached more importance than usual to maintenance of traditional family patterns. Though immigration by its nature involved great change, it also had a conservative impact. The impetus to change in America was so great and so obvious that immigrants consciously sought to resist it. Finnish immigrants to America therefore tended to be more "Finnish" in their family arrangements than Finns who moved to Finland's first industrial city, Tampere, which, largely because of migration from rural Finland grew from a town of 3207 in 1850 to a city of over 20,000 by 1890. This migration, like emigration to America, was a movement prima-

rily of young adults, but it probably included less married people and definitely included more women, who formed a majority of the migrants.²⁷ In this case, Finns moved from a rural, traditional environment to an urban, industrial one without leaving their native land. The move to Tampere affected the family more than the move to America did. As in America, families in Tampere were smaller and simpler than those in the Finnish countryside, but even more so. Here, the average household size was significantly smaller than both in rural Finland and America, single person household were more common, and extended families were almost nonexistent.²⁸ Clearly, the move to Tampere involved changes and challenges for the migrants, but, because they stayed within their own country, they escaped some of the trauma faced by immigrants to America. In somewhat familiar surroundings, they had less need to cling to the traditions of their country villages, including those that involved the family, than did the immigrants who faced the much more alien environment of America.

Finnish immigrants adapted Old-World habits to New-World conditions when it came to making a living for the family. Just as families in the Finnish countryside survived (or thrived) off the labor of as many members as possible, so American Finns combined the wages of several members into the family income. However, Finns in America settled primarily in localities – small towns whose economies were based largely on an extractive industry (usually mining, logging, or fishing) – which of-

fered little employment opportunity for married women. Although single females among Finnish immigrants rather easily found work as maids, married Finnish-American women rarely worked for a wage outside the home, and thus the responsibility for supporting the family shifted dramatically to the husband. Some Finns, however, settled in areas where "women's work" was available, such as the textile manufacturing town of Maynard, Massachusetts. Here married women contributed to family financed by working outside the home in textile mills. In 1900, one third of married Finnish women in Maynard appear in the census manuscripts as working outside the home, while well under a tenth of those in more typical Finnish-American communities did. By 1910, however, not even a fifth of Finnish wives in Maynard left home to work, an indication perhaps that these families were adopting the American custom of wives staying home. The wives' contribution to family income was greater than officially noted however. Some wives not credited by census takers with an occupation made money by doing work in the home, such as sewing and washing and, especially keeping boarders.

The custom of using the labor of children to aid the family economy was an Old-World tradition that Finnish immigrants transported to America. Just as was the case in Finland, children of less affluent families went to work outside the family at about age 15; it was extremely rare among Finnish-American working-class families for a child (boy or girl) of 16 years or older not to have a job. The main

difference was that in Finland children usually left home when they began to work, while in America they tended to continue to live with their parents after getting a job. Another difference was where they worked. While the children of landless workers in Finland worked and lived at the farms of wealthy landowners, in America they worked primarily in businesses or industries owned by Americans. Thus, instead of mingling with people of different classes, they continued to live more separated among others from a similar (family) background.

In general, families of different economic circumstances had less daily contact with each other in America than in Finland. As soon as economic differences began to appear within Finnish communities, residential segregation emerged, as middle- and working-class districts developed in different areas of Finntowns. On the other hand, in America family size and structure differed less with class, and families of Finnish workers were likely to be as large and as complex as those of successful businessmen. In America, a different economic structure and different economic opportunity allowed more Finns of low social status to keep large families together than was possible in Finland.

In America as in Finland, Finns adjusted family size and structure as changing conditions dictated. They were less willing to change their notions of the role of the family in their lives and of its place within the larger community. They resisted especially the pressure from modern culture to transform their families into the

more private, more inverted entities that were becoming common in America. As Finnish-America communities developed, Finns founded a variety of voluntary associations that offered immigrants a touch of the familiar in an alien environment. These associations worked primarily by providing a social setting in which families could interact much as they had done in Finnish country villages. For example, the *veljeysseurat* -- the mutual-aid societies that Finns established wherever they settled -- took on the functions of broad family groupings in Finland. They spread the risks of life by establishing a system for providing aid in times of need. They offered places, where Finns could celebrate holidays, including family holidays, together. Within the confines of these and of other similar associations, Finns in America could mark the births, marriages and deaths of family members in the public style of the rural Finnish village. For example, the Apu Society of Calumet, Michigan, a benevolent society that offered sick and death benefits to its members (services provided by the community as a whole in rural Finland), required that all members attend the funeral of a departed member.²⁹ This approach to the family as an institution inextricably interwoven with the community was natural enough to Finnish immigrants in America to be more or less spontaneous. For example, in 1929 a Finnish coal miner from the Rocky Mountains, Ed Holma, moved to Reedley, California, to restore his health. When he died within a few days of black lung, a large group of local Finns attended the funeral

of this stranger, sending him to his final rest as one of their own.³⁰ Regardless of the formal purpose of a Finnish-American association, be it religious, political, economic or social, its most important function was to provide its members as exact a copy of the society of the Finnish country village as possible in the alien environment of America.

Such community cohesiveness was not necessary in turn-of-the-century Tampere. It occurred only under the pressure of an alien environment. There had to be a "them" to unite "us" -- the Finns -- into a self-conscious group. Migrants to Tampere were able to enjoy membership in voluntary associations such as workers organizations, theater groups, and Sunday schools as soon as the town began to take on the aspect of an industrial city. But these were creations not of the migrants themselves, but of factory owners and other middle-class citizens who saw in such activities a means of providing social and moral restraints on the common folk who could no longer be controlled through traditional restraints in a world becoming modern. The working class of the city did soon take control of many of these organizations, but they did so in the name of political, economic, cultural, or educational ideals, not (as did Finns in America) to provide themselves with a familiar social setting. This they did not need, because, unlike the immigrants, they never really left home.

Immigration to America took European peasants from basically traditional societies to a nearly modern one. For Finnish immi-

grants, the important thing missing in this new society was the opportunity for families to interact in public on a large scale. With their voluntary associations, they created this opportunity for themselves by placing their families as much as possible in the traditional cultural settings of rural villages in Finland. They were much less successful in preventing significant structural changes in their families. Economic survival in the New World often demanded such changes. The economic need that pushed immigrants to America often kept them moving once they had arrived and thus spread families and kin over vast distances and made the formation of traditional, stable families very difficult. But changes in family size and structure, and even changes in the roles of family members, caused little regret among Finnish immigrants in America, for such changes had at times been forced upon them also within the traditional society of the rural village. Migration and the breaking of families were time-honored strategies for dealing with troubles that immigration to America continued on a much larger scale. But Finnish-Americans showed their dedication to the customs of their Old-World society by trying to place their New-World families solidly within the framework of its traditions.

Notes

- 1 Research for this paper was funded by a grant from the National Institute of Child Health and Human Development.
- 2 See, for example, Peter Laslett, *The World We Have Lost* (London, 1965), p. 21; J.E. Goldt-

- horpe, *Family life in Western societies: A historical sociology of family relationships in Britain and North America* (New York, 1987), p. 5; Edward Shorter, *The Making of the Modern Family* (New York, 1975), pp. 5-6.
- 3 Veikko Anttila, "The modernisation of Finnish peasant farming in the later Nineteenth and early Twentieth Centuries," *Scandinavian Economic History Review*, 24 (1976): p. 37; Arvo M. Soinen, *Vanha Maataloutemme: Maatalous ja maatalousväestö Suomessa perinnäisen maatalouden loppukaudella 1720-luvulta 1870 luvulle* [Our Old Agriculture: Farming and Farmers in Finland during the last Period of Traditional Agriculture from the 1720s to the 1870s] (Helsinki, 1974), p. 176.
  - 4 As Steven Shapin suggests in *A Social History of Truth: civility and Science in Seventeenth-Century England* (Chicago, 1994) even our criteria for determining the truth were institutionalized as society modernized.
  - 5 Hannu Soikkanen, *Kunnallinen itsehallinto kansanvallan perusta: Maalaiskuntien itsehallinnon historia* [Local Independence on a Democratic Base: A History of Independent Government in Rural Communes] (Helsinki, 1966), pp. 111-112, 157-169, 325-336; Einar W. Juva & Mikko Juva, *Suomen kansan historia, IV: Kansallinen herääminen* [History of the Finnish People, IV: National Awakening] (Helsinki, 1966), pp. 321-323.
  - 6 Juva & Juva, pp. 387-388; Pentti Virrankoski, *Suomen taloushistoria kaskikaudesta atomiaikaan* [Finnish Economic History from the Era of Field Burning to the Atomic Age] (Helsinki, 1975), pp. 107, 111. See also Anttila, pp. 33-44.
  - 7 Undoubtedly the most disturbing element in the Finnish countryside at this time was an extremely rapid growth of its population, but this too was a consequence of modernization.
  - 8 Lassi Huttunen, "Etelä-Pohjanmaan henkirikollisuudesta vv. 1749-1900 [Crimes against Persons in Etelä-Pohjanmaa, 1749-1900]," *Historiallinen Arkisto*, 56 (1958): 125, 131-133.
  - 9 "Isotalon Antti ja Rannanjärvi" and "Ansin Jussi" were also extremely popular songs among Finnish-Americans; See, E.J. Hobsbawm, *Bandits*, 2nd ed. (New York, 1985), pp. 17-18, 22-26.
  - 10 Juva & Juva, pp. 249-261.
  - 11 Judith Smith, *Family Connections: A History of Italian and Jewish Immigrant Lives in Providence, Rhode Island, 1900-1940* (Albany, N.Y., 1985), pp. 32-34. See also Josef J. Barton, *Peasants and Strangers* (Cambridge, 1975), esp. pp. 64-69; William I. Thomas & Florian Znaniecki, *The Polish Peasant in Europe and America*, ed. & abrgd. by Eli Zaretsky, (Urbana, 1984), pp. 77-80; Odd S. Lovoll, *The Promise of America: A History of the Norwegian-American People* (Minneapolis, 1984), pp. 4-9. John Bodner, *The Transplanted: A History of Immigrants in Urban America* (Bloomington, Ind., 1985), makes much the same argument, but using "capitalism" rather than "modernization" as the mechanism spurring emigration, pp. 54-56.
  - 12 Reino Kero found this trend in the three sample years he used in his study of Finnish immigration; Kero, *Migration from Finland to North America in the Years between the United States Civil War and the First World War* (Turku, 1974), pp. 123-130.
  - 13 See Wyman, p. 79; Walter Nugent, *Crossings: The Great TransAtlantic Migrations, 1870-1914* (Bloomington, Ind., 1992). pp. 60 & 71.
  - 14 Unless otherwise noted, information on the structure of Finnish emigration is taken from Suomen viralliset tilastot [Official Statistics of Finland], Part XXVIII, *Siirtolaisuustilasto* [Statistics on Emigration], Vols 1-11 (1901-1915), various tables.
  - 15 These communes are Kälviä, Pulkkila, Siikainen, and Petäjävesi.
  - 16 Information in this paragraph comes from the "Rippikirjat," the Main Parish Registries, for four sample rural communes. The registries are located at the local parish archives.
  - 17 Unless otherwise noted, information on the size and structure of Finnish families was taken from the "Henkirijat," yearly tax lists, for the four sample communes. These lists are located at the Finnish National Archives, Helsinki.
  - 18 Suomen viralliset tilastot [Official Statistics of Finland], Part VI, Vol. II, 1880, Table 9.
  - 19 Pekka Haatanen, *Suomen maalaisköyhälistö: Tutkimusten ja*

- kaunokirjallisuuden valossa [Finland's Rural Proletariat: In the Light of Scholarly Research and Literature] (Porvoo, 1968), p. 78.
- 20 Ilmar Talve, Suomen kansankulttuuri [Finnish Folk Culture] (Helsinki, 1980), pp. 38-41.
- 21 Matti Sarmela, "Maaseudun tapakulttuurin perusta [The Basis of Rural Customs]," *Kotiseutu*, (1979): 181; Matti Sarmela, "Suomalaiset häät [Finnish weddings]" in Matti Sarmela. ed., *Pohjolan häät [Baltic Weddings]* (Helsinki, 1981), p. 15 ff.
- 22 Unless otherwise noted, information on the size and structure of Finnish-American families was taken from census manuscripts for four Finnish-American communities on which this study is based for 1880, 1900, 1910 and 1920.
- 23 SVT, VI, 1880, vol. 2, Table 9.
- 24 Ibid.
- 25 In part, the smaller households in America were a result of the urban nature of Finnish settlement there. In Alger County, Michigan, the sample community representing Finnish rural settlements in America, average household size in both 1900 and 1910 was 5.1 persons, essentially the same as in rural Finland in 1880.
- 26 Kero, pp. 182-185.
- 27 Väinö Voionmaa, *Tampereen kaupungin historia, III. osa: Tampereen historia Itämaisestä sodasta suurlakon [History of the City of Tampere, Part III: History of Tampere from the Russo-Turkish War to the Time of the General Strike]* (Tampere, 1932) p. 535; Viljo Rasila, "Kaupunki industrialismi ahjossa - modernin Tampereen synty [City the Forge of Industrialism - The Birth of Modern Tampere], *Kaupunkihistoria Seminaari Tampereella, 21-22.1.1979, Acta Universitatis Tamperensis, B, 72* (Tampere, 1979): 138.
- 28 Information on the size and structure of families in Tampere is taken from the "henkikirja" for Tampere for 1870 and from a 5% random sample of the "henkikirja" for 1890. Finnish National Archives, Helsinki.
- 29 *Calumetin Suomalaisen Apuyhtiön säännöt [Rules of the Finnish Apu Society of Calumet]* (Calumet, Mich., 1879), p. 5.
- 30 *Veljeysviesti [Message of the Brotherhood]*, September, 1929, p. 4.

~ Vierailu ~

Kunnallissalan kehittämissäätiön asiamies Antti Mykkänen vieraili Siirtolaisuusinstituutissa 18.10.2007 ja tutustui samalla Kirsti Virtasen taidenäyttelyyn. Kuva: Jouni Korkiasaari.

Suomesta Siioniin: Mormonisiirtolaisuus Utahiin 1800-luvulla

Kim Östman

Artikkeli käsittelee mormonisiirtolaisuutta Suomesta 1800-luvulla. Mormonien lähetystyön seurauksena Suomessa kääntyi joitakin kymmeniä ihmisiä, ja kourallinen heistä ”lähti kotiin” Yhdysvaltain Utahiin. Keitä nämä ihmiset olivat? Miksi he lähtivät, ja mitä lähteminen heille merkitsi? Artikkelissa tarkastellaan sanomalehtien kautta myös yhteiskunnallisia reaktioita tähän utopiasirtolaisuuden lajiin.

Johdanto

Suomesta on vuosien varrella lähtenyt lukuisia siirtolaisia. Yleisiä syitä ovat olleet toiveet paremmasta taloudellisesta tulevaisuudesta ja työllisyydestä ulkomailla. Uskonnon asema syynä ei ole ollut merkittävä, mutta ei aivan olematonkaan. Pohjoismaisesta näkökulmasta yhden merkittävän 19.

Kim Östman on uskontotieteen jatko-opiskelija Åbo Akademiassa. Suomalaisen mormonisiirtolaisuuden kartoittaminen on osa hänen väitöstutkimustaan, joka käsittelee mormonismia ja sen vaiheita sekä kuvaa suomalaisessa yhteiskunnassa 1800-luvulla. Kirjoitus perustuu esitelmään, jonka Östman piti ”Nordic Migrations: Past and Present”-konferenssissa Åbo Akademiassa 26. lokakuuta 2007.

vuosisadan pohjoismaalaisen siirtolaisryhmän muodostavat mormoneina paremmin tunnetut Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkon jäsenet.

Mormoniliike järjestäytyi vuonna 1830, kun kirkko perustettiin New Yorkin osavaltiossa Yhdysvalloissa. Mormonismin varhaiset vaiheet pitivät sisällään kirkon keskuspaikan asteittaisen siirtymisen länteen, jossa päätepaikkana vuonna 1847 oli nykyisin Utahin osavaltiona tunnettu alue.¹ Kirkon lähetystoiminta Pohjois-Amerikan ulkopuolella alkoi Englannissa vuonna 1837, ja ensimmäiset brittiläiset käännynnäiset muuttivat kirkon silloiseen keskuspaikkaan Illinoisin osavaltioon Yhdysvaltoihin vuonna 1840. Lähetystyön laajeneminen muihin Euroopan maihin vuoden 1850 jälkeen toi Salt Lake Cityn ympäristöön Kalliovuorille myös pohjoismaalaisia käännynnäisiä (Mulder 2000).

Siirtolaisuuden perustana oli uskonnollinen vakaumus ja oppi Jumalan valitun kansan fyysisestä kokoamisesta yhteen paikkaan, Siioniin. Mormonisiirtolaisuutta voidaan siten pitää yhtenä nk. utopiasirtolaisuuden (Peltoniemi 1985) alalajina. Näille mormoneille muuttaminen pois kotoa kirkon keskuspaikkaan merkitsi diasporan loppua, sillä hengellisestä nä-

kökulmasta kyse oli muuttamisesta pois kotoa todelliseen kotiin.

Yli 22 000 pohjoismaalaista myöhempien aikojen pyhää lähti Utahiin vuosien 1850 ja 1905 välillä (Mulder 2000, 107; ks. toisaalta Arrington ja Bitton 1992, 136, joka kertoo 1800-luvun lukumääräksi yli 30 000). Suomi on tässä suhteessa poikkeus. Työ Venäjän alaisessa autonomisessa Suomessa oli hankalaa sille pienelle ryhmälle lähetysaarnajia, jotka kirkko lähetti Skandinavian lähetyskentältään. Uskonmaisemaa hallitsi evankelis-luterilainen valtionkirkko, eikä mormonismin kaltaisilla uusilla uskonnollisilla liikkeillä juuriin ollut oikeuksia toimia maassa. Tämän lisäksi suurin osa kansasta puhui suomea, joten ruotsinkieliset mormonilähetysaarnajat pystyivät olemaan tekemisissä ainoastaan rannikkoalueilla asuneen kielivähemmistön kanssa. (Rinne 1986, 1–20.)

Vuosien 1875 ja 1889 välisen lähetystyökauden jälkeen työtä Ruotsista ja Tanskasta käsin johtaneet mormonit näyttävät menettäneen toivonsa, eivätkä he enää lähettäneet Suomeen lähetysaarnajia. Mutta vaikka uutta ulkomaista liikettä olikin Suomessa levitetty ikään kuin ”takaoven kautta”, työssä koettiin myös menestystä: noin 100 henkilöä kääntyi mormoneiksi niiden 14 vuo-

den aikana. Monet näistä luopuivat myöhemmin uskostaan, toiset taas pystyivät välittämään uskonsa jälkipolville, kunnes sotien jälkeinen pysyvä mormonilähetystyö käynnistyi vuonna 1946.

Tähän asti ei juurikaan ole ollut tiedossa, että jotkut varhaiset mormonikäännynnäiset lähtivät Suomesta siirtolaisina Utahiin, uuden uskonsa Siioniin. Määrittelen nämä siirtolaiset tämän artikkelin puitteissa henkilöiksi, jotka joko kääntyivät mormonismiin Suomessa ja myöhemmin lähtivät Utahiin, tai jotka mormoneina muuttivat Suomeen, asuivat täällä huomattavan ajan ja sen jälkeen muuttivat Utahiin. Vaikka näiden siirtolaisten määrä on hyvin pieni, heidän olemassaolonsa osoittaa, että mormonioppia ”kokoamisesta” opetettiin ja harjoitettiin jossakin määrin myös Suomessa, jossa käännytystyö oli hankalaa ja käänntymyksen sosiaaliset kustannukset korkeat.²

Käsittelen tässä artikkelissa 1800-luvun mormonisiirtolaisuutta pohjoismaisesta näkökulmasta, keskittyen erityisesti aikaisemmin tutkimmattomaan Suomen tilanteeseen. Aloitan kuvailemalla ilmiön ideologista perustaa keskittyen kysymyksiin tämän siirtolaisuuslajin syistä ja käytännöistä.

Sen jälkeen kuvailen Suomesta lähteneitä mormonisiirtolaisia koskevia alustavia tutkimustuloksiani. Pyrin pienessä määrin myös vertailemaan tätä siirtolaisryhmää Pohjois-Amerikkaan suuntautuneeseen suomalaiseen siirtolaisuuteen yleensä. Lopuksi annan esimerkkejä yhteiskunnan suhtautumisesta mormonisiirtolaisuuteen lähinnä ajan sanomalehtien läpi suodatettuna.

Mormonisiirtolaisuuden syistä ja seurauksista

Mormonisiirtolaisuuden ideologinen perusta on kirkon opetuksessa Israelista, Jumalan valitusta kansasta. Vanhan testamentin ajan jumalattomuudesta johtuen tämän kansan uskottiin tulleen hajotetuksi ympäri maailmaa. Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkon perustaminen vuonna 1830 nähtiin alkuna maailmanhistorian viimeiselle aikakaudelle, jonka aikana Jumala alkaisi asettaa asioita kohdalleen. Kirkon tehtävänä oli koota hajallaan oleva Israel ja kirkkoon liittyneet ihmiset alettiin nähdä Israelin liittokansana nykyajassa. (Mauss 2003, 17–40.) Nykyisin mormonit näkevät kokoamisen lähinnä hengellisestä näkökulmasta ihmisten kääntyessä kirkon jäseniksi, mutta 1800-luvulla kokoaminen nähtiin myös erityisesti fyysisenä aktiviteettina.

Yksinkertaistettuna prosessi toimi seuraavalla tavalla: Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko lähetti Yhdysvalloista ulkomaille lähetysaarnaajia, joiden tarkoitus oli levittää kirkon sanomaa. Oppi viimeisinä aikoina toteutettavasta vallittujen kokoamisesta oli yksi mormonien sanoman keskeisistä elementeistä.

Lähetystyön toivottiin tuottavan käännynnäisiä, jotka olisivat halukkaita seuraamaan kutsuulla Siioniin. Tämä kirkon keskuspaikka ja myöhempien aikojen pyhien kokoamispaikka sijaitsi ensimmäisten eurooppalaisten käännynnäis-siirtolaisten saapuesssa Nauvoossa, joka sijaitsee Illinoisin osavaltiossa, myöhemmin

Utahin territoriossa Salt Lake Cityn ympärillä.

Kuten esimerkiksi brittiläisen mormonihistorioitsijan David Morrisin tutkimuksista on käynyt ilmi, lähetysaarnajien tavoitteena ei näytä olleen vahvojen seurakuntien perustaminen ulkomaille. Sen sijaan he pyrkivät korjaamaan sadon ja lähettämään sen kotiin. Lähetystyön onnistuminen nähtiin siten hieman paradoksaalisesti ulkomaisten jäsenten muutossa pois seurakunnistaan kirkon keskuspaikkaan. (Morris 2007.) Kokoamista koskevia oppeja lakattiin tähdentämästä 1800-luvun loppuun ja 1900-luvun alkupuolella, kun kirkko vähitellen alkoi keskittyä pysyvän toiminnan vahvistamiseen myös ulkomaisissa seurakunnissa (Arrington ja Bitton 1992, 140).

Yksittäisille mormoneille muuttaminen Utahiin merkitsi hengellisen diasporan loppua. Käännynnäisten uskonnollisen identiteetin voidaan tällöin sanoa asetuneen maallisen kansalaisuuden edelle. Siirtolaisuuskokemus merkitsi heille Jumalan kansan kokoamista ja sille tehtyjen lupauksen täyttymystä. Mormonien luokittelusta etniseksi ryhmäksi on kiistelty, mutta lienee selvää, että heistä tuli varsinkin Utahissa tiivis ryhmä, jolla oli yhteinen ymmärrys menneestä ja tulevasta. Heidät oli koottu jumalattomasta maailmasta rakentamaan Siionia Jumalan kansana, yhteisin tavoittein (Arrington, Fox ja May 1992). Henkilökohtaisella tasolla mormonisiirtolaisuus oli vaihteleva kokemus. Jotkut kokivat löytäneensä Utahista luvattua Siionin – paikan, jossa sai kuunnella Jumalan profeettoja ja toteuttaa uskoaan. Toiset luopui-

vat, kirjoittivat kotimaahansa kirjeitä uskonnollisesta tyranniasta ja petollisista lupauksista, ja jotkut vain palasivat takaisin.

Pelkkiä numeroita tarkastelemalla siirtolaisuuskauten voidaan kuitenkin kirkon näkökulmasta sanoa olleen erittäin menestyksenkäs vaihe. Arvioiden mukaan yli 100 000 mormonia ympäri maailmaa, enimmäkseen Euroopasta, muutti Utahiin 1800-luvulla. Siirtolaisuuden merkittävä asema korostuu, kun otetaan huomioon kirkolla kaikkineen olleen vuonna 1900 vain hieman alle 300 000 jäsentä (Stark 2005, 141). On todennäköistä, että tuoreiden jäsenten virta pelasti nuoren kirkon tuholta sisäisten riitaisuuksien sekä Yhdysvaltain liittovaltion ja muiden ryhmien tuottamien paineiden keskellä (Arrington ja Bitton 1992, 140–141).

Mormonisiirtolaisuus Suomesta

Laajamittainen siirtolaisuus Suomesta Yhdysvaltoihin alkoi 1870-luvulla – suhteellisen myöhään verrattuna muihin Pohjoismaihin. Syyt siirtolaisuudelle ovat moninaiset, mutta analyysyjä varten ne voidaan jakaa esimerkiksi ihmisiä kotimaasta pois työntäviin ja heitä uuteen maahan vetäviin tekijöihin (Kero 1996, 52).

Suomen tilannetta tarkastellessa on todettu, että teollisuuden mahdollistama nopea väestönkasvu, lääketieteen kehittyminen ja suuremmat tuotantovolyymit maataloudessa loivat suhteellisen väestöylimäärän, jolla ei ollut tarpeeksi työtä tai palkkaa. Tämä muodostui tärkeäksi siirtolaisuutta

työntöpuolella edistäneeksi tekijäksi. Lisäksi Suomella oli pienenä maana hyvin vähän tarjottavaa niille, jotka halusivat ryhtyä maanviljelijöiksi. Vetopuolella mainittakoon mm. siirtolaisuuden helpottuminen uusien liikennevälineiden kuten junien ja höyrylaivojen ansiosta. Yhdysvalloissa luvattu menestys ja erityisesti aikaisemmin lähteneiltä siirtolaisilta vastaanotetut kirjeet synnyttivät ”Amerikka-kuumeen” ja voimakkaat odotukset paremmasta elämästä Atlantin valtameren tuolla puolen. (Kero 1996, 41–42, 49.)

Lienee turvallista olettaa, että Suomesta lähteneet mormonit tunsivat samanlaisia työntäviä ja vetäviä voimia. Uskontonsa pois-lukien he olivat muiden Suomessa asuneiden ihmisten kaltaisia ja joutuivat kantamaan huolta toimeentulostaan ja perhesuhteistaan. Mormonien tapauksessa yhtälöön voidaan lisätä myös muita tekijöitä, joista uskonnolliset vaikuttimet ovat luonnollisesti keskeisiä.

Yksi mahdollinen tekijä työntämässä mormoneja pois Suomesta oli 1800-luvun tiukasti valvottu uskonnollinen kenttä. Ennen vuoden 1889 eriuskolaislakia ja vuoden 1923 uskonnonvapauslakia Suomi oli yksinkertaisesti vaikea työkenttä ulkomaisille uskonnollisille liikkeille, jotka eivät olleet sen paremmin luterilaisia kuin ortodoksejakaan. Kun ihmisen oli vaikea harjoittaa uutta uskoaan eikä hänellä ollut paljon sosiaalista kontaktia uskonveljiin tai -sisariin, siirtolaisuudesta tuli varteenotettava vaihtoehto. Tämä pätee erityisesti mormonien tapauksessa, jolloin vetävänä tekijänä oli uusi amerikkalainen Si-

ion, Jumalan valitsema uskollisten kokoamispaikka. Kun tämä yhdistetään yleisiin kertomuksiin Yhdysvaltojen mahdollisuuksista, on luonnollista, että jotkut mormonit halusivat ”lähteä kotiin”.

Saatavilla olevien alkuperäislähteiden perusteella yhteensä 14 ihmisestä tuli mormonisiirtolaisia Suomesta vuosien 1882 ja 1890 välillä (ks. taulukko 1). Pääasiallinen lähteeni siirtolaisten identifioimisessa on ollut kirkon oma jäsenluettelo, jota Suomessa 1800-luvulla toimineet lähetystyöntekijät ylläpitivät (Finland Branch). Olen täydentänyt sen antamia tietoja tutkimalla mm. evankelis-luterilaisia kirkonkirjoja ja passiluetteloita. Aikakauden sanomalehdet ovat myös antaneet tärkeitä lisätietoja. Sekundaarisina lähteinä olen käyttänyt mormonisiirtolaisia ja -siirtolaisryhmiä käsitteleviä kokoelmia, joista mainittakoon Scandinavian Mission Index ja Mormon Immigration Index -niminen CD-ROM. Jälkimmäinen sisältää Atlantin valtameren ylittäneiden mormonikompanioiden tietojen lisäksi kuvauksia matkoista ja niiden tapahtumisista vuosilta 1840–1890.

Näiden kokoelmien hyödyllisyydestä huolimatta Suomesta lähteneitä mormonisiirtolaisia kartoitettaessa on oleellista pitää jäsenluetteloa ensisijaisena lähteenä. Tämä johtuu siitä, että jälkimmäinen mainituista kokoomista antaa Suomesta lähteneiden mormonisiirtolaisten lähtöpaikaksi yleensä Ruotsin tai Skandinavian lähetyskentän ”Tukholman konferenssin” (kirkon hallinnollinen yksikkö, johon mormonien Suomen seurakunta 1800-luvulla kuului). Kaikkia Suomesta lähteneitä mor-

Taulukko 1. Yhteenveto Suomesta Utahiin 1800-luvulla matkanneista mormoneista					
Nimi	Syntymäv.	Kääntyi mormoniksi	Utahiin lähtövuosi (ikä)	Asuinpaikka	Muut tiedot
Blom, Johan	1848	1878	1886 (38)	Pohja	Puutarhuri, ruotsalainen
Blom, Anna Margareta	1843	1878	1886 (43)	Pohja	Ruotsalainen
Blom, Johan Emil	1875	–	1886 (11)	Pohja	Lapsi
Blom, David William	1876	–	1886 (10)	Pohja	Lapsi
Blom, John Gabriel	1881	–	1886 (5)	Pohja	Lapsi
Blom, Anna Linnea	1884	–	1886 (2)	Pohja	Lapsi
Degerlund, Eva Wilhelmina	1855–60	1881	1882 (22–27)	Turku	Ruotsiin 1881 ja sieltä Utahiin
Johansdotter, Hedvig	1839	1884	1888 (49)	Porvoo	Kutoja
Lindroth, Alexandra Karolina	1865	1883	~1890 (25)	Pohja/Turku	Piika
Lindström, Emelie	1847	1888	1888 (41)	Sipoo/Helsinki	Ompelija
Nordin, C. August	?	?	1887 (?)	?	?
Reutervall, Maria Amanda	1861	1881–84	1886 (25)	Naantali/Helsinki	Piika
Ruth, Anna Carolina	1828–30	1883	1886 (56–58)	Sipoo	Kauppiaan leski
Winqvist, Alexander	1848	1886	1888 (40)	Helsinki	Kirvesmies

monisiirtolaisia ei siten voi löytää yksinkertaisesti käymällä englantinkieliset kokoelmat läpi hakusanan ”Finland” avulla.

Tarkastellessa Suomesta lähteneiden mormonisiirtolaisten ryhmää on vaikea löytää selkeitä samankaltaisuuksia. Ryhmä koostuu sekä miehistä että naisista, nuorista ja vanhoista, naimisissa olleista, leskistä ja yksin eläneistä henkilöistä. Aikuisista voidaan kuitenkin todeta seitsemän olleen naisia ja kolmen miehiä, mikä sukupuolijakauma on jokseenkin käänteinen verrattuna yleiseen siirtolaisuuteen Suomesta Yhdysvaltoihin tuona aikana (Kero 1996, 104–105). Siirtolaisten ikä – lapsia lukuunottamatta – vaihtelee noin 20 ja 60 vuoden välillä. Yksi perhe oli kansalaisuudeltaan ruot-

salainen. Perhe oli kuitenkin asunut Suomessa kuuden vuoden ajan lähtiessään Utahiin. Jotkut siirtolaisista olivat ilmeisesti eläneet melko varakasta elämää, kun taas eräät olivat työskennelleet esim. piikana, kutojana tai kirvesmiehenä.

Kun vertaa mormonisiirtolaisuutta ja yleistä siirtolaisuutta Suomesta Yhdysvaltoihin, huomaa lisäksi mormonisiirtolaisten maantieteellisen jakauman olevan päinvastainen yleiseen siirtolaisuuteen verrattuna (Kero 1996, 56–59). Kaikki mormonisiirtolaiset näyttävät asuneen Etelä-Suomessa, joka yleisesti katsottuna oli vähäisen siirtolaisuuden aluetta. Yksikään ei siis asunut Pohjanmaalla (tämänhetkisen tiedon mukaan vain yksi heistä varttui siellä), joka oli

muutoin kaikkein suurimman siirtolaisuuden aluetta ja jossa mormonikirkkoon liittyivät ne käännyttäiset, joiden ansiosta kirkon toiminta jatkui aina pysyvän lähetystoiminnan alkamiseen asti toisen maailmansodan jälkeen.

Nämä vertailut voivat antaa suuntaviivoja tulevalle tutkimukselle. Samalla on kuitenkin pidettävä mielessä mormonisiirtolaisten ryhmän erittäin pieni koko, neljätoista henkilöä. Pienen otoksen vuoksi on kyseenalaista pitää esimerkiksi vertailuja mormonisiirtolaisten ja muiden Yhdysvaltoihin lähteneiden siirtolaisten sosioekonomisen aseman tai maantieteellisen jakauman välillä tilastollisesti merkittävänä. Syyt eroihin voivat olla moninaiset, ja Suomesta lähteneistä mormonisiirtolaisis-

ta tällä hetkellä saatavilla olevien tietojen pohjalta on vaikea tehdä pidemmälle meneviä päätelmiä.

Mormonisiirtolaisuuden käytännön toteutuksesta voidaan todeta, että Suomesta lähteneet mormonit näyttävät ensin matkustaneen Tukholmaan ja liittyneen siellä isompaan ruotsalaisten mormonisiirtolaisten ryhmään. Kaikki Pohjoismaista Utahiin muuttamassa olleet mormonit kokoon tuivat yleensä Kööpenhaminaan, lähetyskentän keskuskaupunkiin. Sieltä matka jatkui yhtenä – jälleen isompana – ryhmänä höyrylaivalle Hulliin ja rautateitse Liverpooliin, joka tuohon aikaan oli mormonien Euroopan lähetyskeskuspaikka ja kaikkein tärkein Atlantin satamakaupunki (Woods ja Evans 2002). Liverpoolissa mormonit eri puolilta Eurooppaa, lähinnä Iso-Britanniasta ja Skandinavian maista, kokoon tuivat satoja ihmisiä käsittäneiksi mormonisiirtolaiskompanioiksi ja jatkoivat yleensä matkaa höyrylaivalla New Yorkiin, kotiin palaavien lähetysaarnajien johdolla. Näitä matkoja järjestettiin muutaman kerran vuodessa. Pohjois-Amerikan mantereeseen ylittävän rautatien ylettyttyä Utahiin vuonna 1869 matka New Yorkista eteenpäin taittui junalla Utahin Ogdeniin. (Mulder 2000, 157–185.)

Mormonisiirtolaisten matkakokemus oli erittäin järjestelmällinen ja ohjelmoitu verrattuna yleiseen Suomesta Yhdysvaltoihin suuntautuneeseen siirtolaisuuteen. Atlantin ylityksen aikana mormonit pitivät uskonnollisia kokouksia, lauloivat ja kuuntelivat puheita ja sosiaalistuivat siten yhä enemmän uuteen uskoonsa. Mormoneilla oli eri avainkaupungeissa

henkilöstöä, joka oli vastuussa siirtolaiskomppanioiden matkan suunnittelusta ja joka huolehti saapuvista ja lähtevistä komppanioista. Samalla näiden komppanioiden suuri koko antoi kirkon asiamiehille valttikortin heidän neuvottellessaan eri yhtiöiden kanssa halvimpien hintojen löytämiseksi (Jensen 1982, 5). Asiamiesten ansiosta mormonisiirtolaisten ei myöskään tarvinnut kantaa huolta henkilöistä, jotka tekivät helppoa rahaa ruokaa, majoitusta ja jatko-ippua etsineiltä – mutta samalla usein melko avuttomilta ja kielitaidottomilta – siirtolaisilta mm. Liverpoolin satama-alueella. (Mulder 2000, 141–142.)

Vaikka matka oli sinänsä edelleenkin fyysisesti rasittava, mormonisiirtolaisilla oli siis joissakin asioissa vähemmän murehdittavaa kuin useilla muilla Suomesta lähteneillä. Kun päätös siirtolaiseksi lähtemisestä oli tehty, mormonit pystyivät luottamaan uskonveljiensä ylläpitämään matkaorganisaatioon. Kirkon asiamiesten ja joidenkin yhtiöiden edustajien väliin oli myös syntynyt luottamussuhteita, jotka tekivät järjestelyistä yhä vankempia. Joskus kirkko lisäksi antoi siirtolaisille lainaannk. jatkuvasta siirtolaisuusrahastosta (Perpetual Emigrating Fund) tai kanavoit yksityisiä, Utahiin jo asettuneiden siirtolaisten antamia lahjoituksia uusille siirtolaisille. (Jensen 1982, 16–17.) Tällä hetkellä ei ole tiedossa, saivatko Suomesta lähteneet mormonit näitä avustuksia.

Yhteiskunnan reaktio

Mormonisiirtolaiset Suomesta lähtivät aikana, jolloin Yhdysval-

tain hallitus oli ryhtynyt toimenpiteisiin ”mormoniongelman” ratkaisemiseksi. Tällä ongelmalla viitataan Utahissa vallinneeseen territorion sisäiseen teokratiaan ja sen hyväksymään moniavioisuuteen, joka symboloi ristiriitaa muun kansakunnan eettisten ja poliittisten arvojen kanssa. (Lyman 1986.)

Yhdysvaltain johdon huomattavin toimi mormonisiirtolaisuuden näkökulmasta lienee ministeri William Evartsin vuonna 1879 konsuleilleen antama ohjeistus. Evarts opasti alaisiaan pyytämään asemamaidensa apua mormonisiirtolaisuuden estämiseksi, koska nämä Yhdysvaltoihin aikovat siirtolaiset olivat mormoneina potentiaalisia uusia lainrikkokijia. Pyyntö ei kuitenkaan saanut toivottua vastakaikua. Esimerkiksi Ruotsissa levitettiin tietoa Yhdysvaltain suhtautumisesta mormoneihin puuttumatta siirtolaiseksi aikovien mormonien suunnitelmiin laajemmin. (Mulder 2000, 290–292; Helsingfors 12. maaliskuuta 1880, 3.) Kirkkoa vastaan kohdistettiin Yhdysvalloissa myös erinäisiä oikeustoimia erityisesti 1880-luvulla. Tämä ei kuitenkaan katkaissut muualta tulevien mormonisiirtolaisten virtaa; Suomestakin lähteneet mormonit saattoivat siten muuttaa Siioniinsa.

Mormonismin yhteiskuntasuhteet eivät olleet yhtä tulenarkoja Pohjoismaissa, joskaan eivät olleet hyvätkään. Yhden hieinan liioittelevan sanomalehtikirjoituksen mukaan Ruotsi, Norja ja Tanska ”nauttivat sitä kyseenalaista kunniaa, että ovat mormonikaupustelijoiden paras kalapaikka” (Helsingfors 1. marraskuuta 1879, 3). Mormonilähetystyöllä

För någon tid sedan afreste härifrån handlandeefnan Ruth till „det förlofva-
de landet“ med den mormonpredikant,
hvilken det slutligen lyckats i sitt åratal
långa bemödande att förmå henne här-
till. Sådä så oäfwen fångst, ty gumman
eger ett nått kapital, och torde i anled-
ning däraf, åtminstone till en början,
wara en wälkommen gäst i det „Zion“
dit hon nu begifwit sig!

Kuva 1. Esimerkki suomalaisesta reaktiosta mormonisiirtolaisen lähtöön. Hufvudstadsbladet, 20. kesäkuuta 1886, s. 2. Lähde: Helsingin yliopiston kirjasto, Historiallinen sanomalehtikirjasto.

ja tuhansien mormonien muutolla Yhdysvaltoihin oli siten ollut vaikutus yleiseen kuvaan mormonien menestyksestä, vaikka kirkko vaivasivat Pohjoismaissa myös lukuisat luopumukset.

Yhdysvaltoihin suuntautunutta siirtolaisuutta koskevat mielipiteet olivat Suomessa aluksi erittäin negatiivisia. Siirtolaisuus nähtiin usein isien maan pettämisenä ja pyhien velvoitteiden pakoilemisena. Joidenkin nähtiin yksinkertaisesti huiputtaneen itseään mielikuvilla elämän ihanuudesta Amerikassa. Myöhemmin 1880- ja 1890-luvuilla esiintyi myös enemmän ymmärtämystä siirtolaisien valintoja kohtaan, kun otettiin huomioon Atlantin toisella puolella usein paremmaksi osoittautunut toimeentulo. Tämä näkyi erityisen selvästi työväenluokan julkaisuis-
sa. (Kero 1996, 113–122.)

Siirtolaisuuden mormonivariatiosta puhuttaessa suomalaisten

mielipiteet olivat usein samalla tavoin negatiiviset, mutta eri syistä. Vuonna 1882 julkaistu neutraali toteamus rääätälän ja puusepän (jotka ilmeisesti eivät olleet mormoneja) lähdöstä ”mormonien maahan” ystävänsä luo, joka oli ”sieltä kirjoittanut woiwansa hywin” (Uusi Suometar 18. syyskuuta 1882, 2), näyttää olleen poikkeus. Kun esimerkiksi kolmensadan mormonin ryhmä lähti Tanskasta Hulliin, sanomalehdessä pahoiteltiin kuinka ”lapset vanhempiansa uskonnollisen hämmennyksen vuoksi joutuvat kohtaamaan kärsimysten ja vaarojen tulevaisuuden” (Finlands Allmänna Tidning 12. joulukuuta 1854, 2). Uskoviensa Utahiin kokoamista opettavien mormonilähetys-
saarnaajien saatettiin myös nähdä osallistuvan siirtolaisuutta edistävään liiketoimintaan uskonnon varjolla, ”transatlanttisten höyrylaivayhtiöiden hyväksi” (Folkwännen 10. toukokuuta 1883, 2).

Mormonisiirtolaisia pidettiin monissa maissa heikosti koulutetuina alempien yhteiskuntaluokkien ihmisinä, joita lähetysaarnaat käyttivät hyväkseen. Tällainen näkökulma tulee esiin mm. kolmen suomalaisen mormonin lähdettyä Yhdysvaltoihin vuonna 1888: ”Kun mormonismien opin ja elon kuvottavat kauhistukset ja se surkeus, joka Utahissa odottaa sinne vietettyjä, ovat viime aikoina niin usein olleet esillä -- eikö mitään aiota tehdä, jotta taitamattomat ja tietämättömät ihmiset eivät joutuisi [mormonien] uhreiksi?” (Finland 20. syyskuuta 1888, 3)3 .

Toisaalta mormonien saatettiin arvella tarkistavan mahdollisten käännyntäistensä taustoja ennen kuin ottivat näihin yhteyttä. Tavoitteena olisi ollut varakaiden ihmisten käännyttäminen: ”Tämän vuoksi vain harvat vähävaraiset tulevat mormonivaltioon” (Helsingfors 4. elokuuta 1882, 3). Tällaiset väitteet voidaan nähdä yleisenä epäluuloisuutena mormonilähetystyöntekijöitä kohtaan; kansan mielessä tuotetut motiivit ovat keskenään ristiriitaiset, mutta joka tapauksessa negatiiviset.

Suomen evankelis-luterilainen valtionkirkko pohti ulkomaisten saarnaajien ja toisinajattelijoiden työtä maassa ja toi esiin mormonikyksymyksen mm. vuonna 1881. Vaikka yhdenkään mormonin ei tiedetä lähteneen Suomesta Utahiin niin aikaisin, epäluuloisuutta osoittava teema on selkeästi esillä: ”Kuinka vähän kansa yleensä on woinut ’utkia henkeä’, osoittaa se tosiseikka, että tänäkin vuonna monta henkeä on kuunnellut Mormonilaislahkokunnan saarnaajojta ja seurannut heitä ’wiimisten päiwäin pyhien’ orjuuteen mor-

monikaupungissa” (Sanomia Turusta 3. tammikuuta 1882, 1). On mahdollista, että mormonismiin Suomessa kääntyneiden on muista maista tulleiden tietojen pohjalta oletettu automaattisesti ryhtyneen siirtolaisiksi, vaikka vain pieni osa 1800-luvun suomalaisista mormoneista lopulta lähti Utahiin.

Näiden esimerkkien pohjalta nähdään, että huijausta, vietteilyä, orjuutta ja taloudellista voittoa käsittelevät teemat esiintyvät mormonisiirtolaisuutta koskeneessa suomalaisessa keskustelussa. Aikaisemmin lyhyesti kuvailtuun yleiseen siirtolaisuuskritiikkiin verrattuna syyllinen taho on mormonisiirtolaisuuden tapauksessa vaihtunut yksilöstä instituutioon. Yksittäisten mormonien kritisoimisen sijaan syytös näyttää kohdistuvan mormonikirkkoon, jonka nähtiin hämärtäneen yksilöiden ymmärrys- ja arvostelukykä. Tämä on argumentti, jota tapaa myös nykyaikana uusia uskonnollisia liikkeitä vastaan kohdistetussa toiminnassa.

Lopuksi

Suomesta 1800-luvulla lähteneiden mormonisiirtolaisten pieni määrä voi estää yleisluontoisten päätelmien tai mallien tekemisen. Tästä huolimatta toivon, että esittämäni alustava katsaus herättää kiinnostusta ja tuottaa lisätutkimusta, joka loisi parempaa ymmärrystä tästä siirtolaisuuden lajista. Mormonisiirtolaisista ja heidän kohtalosta voidaan esittää lukuisia oleellisia kysymyksiä. Esimerkiksi: Mihin nämä siirtolaiset asettuivat Utahiin saavuttuaan ja kuinka he sulautuivat muuhun väestöön? Benjaminin kaupungista Utahissa

näyttää tulleen useiden Suomesta lähteneiden mormonien uusi kotipaikka. Pitivätkö he yhteyttä Suomeen jääneisiin sukulaisiinsa tai muihin suomalaisiin Utahissa, sekä uskonstäviinsä että muihin (Olin 1998, 148–174; Koivukangas 2000)? Entä muihin pohjoismaalaisiin Utahissa? Täyttikö uusi kotimaa ja mormoniyhteisö ne odotukset, jotka muotoutuivat siirtolaisten ollessa uusia innokkaita mormonikäännynnäisiä Suomessa?

Mormonisiirtolaisten pienestä lukumäärästä huolimatta tämän siirtolaisuuden lajin merkitystä ei tule väheksyä tai sivuuttaa. Siirtolaisuusilmion olemassaolo on tärkeä pitää mielessä vertailtaessa suomalaista mormonismia ja kirkkokunnan vaiheita muissa Pohjoismaissa. Tässä suhteessa ilmenevät erot ovat mielenkiintoisia erityisesti siirtolaisuuden tapauksessa, vaikka niillä osaksi onkin selkeitä maiden uskonnollisiin oloihin liittyviä syitä.

Mormonisiirtolaisuutta ei myöskään tule unohtaa, kun kartoitetaan Suomesta muualle suuntautuneen siirtolaisuuden syitä. Suomen kaltaisessa kulttuurisesti homogeenisessä maassa on helppo unohtaa uskonnon tai utooppisten ihanteiden vaikutus siirtolaisuuteen liittyvien sosioekonomisten ja muiden syiden ohella. Lisätutkimus voi avata mielenkiintoisia näkökulmia mormonisiirtolaisuuden paikkaan suomalaisen siirtolaisuuden ja utopiasiiirtolaisuuden kentässä.

Kirjallisuus

Arrington, Leonard L. ja Bitton, Davis: *The Mormon Experience. A History of the Latter-*

day Saints. University of Illinois Press. Urbana and Chicago 1992.

Arrington, Leonard L. & Fox, Feramorz Y. ja May, Dean L.: *Building the City of God. Community and Cooperation among the Mormons.* University of Illinois Press. Urbana and Chicago 1992.

Jensen, Richard L.: *Steaming Through. Arrangements for Mormon Emigration from Europe, 1869–1887.* *Journal of Mormon History*, 9, 1982:1, 3–23.

Kero, Reino: *Suureen länteen. Siirtolaisuus Suomesta Pohjois-Amerikkaan.* Siirtolaisuusinstituutti. Turku 1996.

Koivukangas, Olavi: *Vappuna 1900 räjähti hiilikaivos Utahin Scofieldissa.* *Siirtolaisuus – Migration*, 27, 2000:2, 1–2.

Lyman, Edward Leo: *Political Deliverance. The Mormon Quest for Utah Statehood.* University of Illinois Press. Urbana and Chicago 1986.

Mauss, Armand L.: *All Abraham’s Children. Changing Mormon Conceptions of Race and Lineage.* University of Illinois Press. Urbana and Chicago 2003.

Morris, David: *The Rhetoric of the Gathering and Zion. Consistency Through Change 1831–1920.* *Julkaisematon käsikirjoitus, esitetty European Mormon Studies Associationin konferenssissa Worcesterissa Englannissa 3. elokuuta 2007.*

Mulder, William: *Homeward to Zion. The Mormon Migration from Scandinavia.* University of Minnesota Press. Minneapolis 2000.

- Olin, K.-G.: Klippiga bergen. Finländska öden och äventyr i det vildaste av vilda västern. Ol-imex. Pietarsaari 1998.
- Peltoniemi, Teuvo: Kohti parempaa maailmaa. Suomalaisten ihannesiirtokunnat 1700-luvulta nykypäivään. Otava. Helsinki 1985.
- Rinne, Anna-Liisa. Kristuksen Kirkko Suomessa. Historiikki Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkon juurtumisesta tähän maahan. Omakustanne. Turku 1986.
- Stark, Rodney: The Rise of Mormonism. Toim. Reid L. Neilson. Columbia University Press. New York 2005.
- Woods, Fred E. ja Evans, Nicholas J.: Latter-day Saint Scandinavian Migration through Hull, England, 1852–1894. Brigham Young University Studies, 41, 2002:4, 75–102.
- Sanomalehdet
- Aamulehti, ”42 nuorta naista”, 26. marraskuuta 1890, s. 3.
- Finland, ”Mormoner i Helsingfors”, 20. syyskuuta 1888, s. 3.
- Finlands Allmänna Tidning, ”Danmark”, 12. joulukuuta 1854, s. 2.
- Folkwännen, ”65 mormonapostlar”, 10. toukokuuta 1883, s. 2.
- Helsingfors, ”Mormonerna i Skandinavien”, 1. marraskuuta 1879, s. 3–4.
- Helsingfors, ”Mot mormonismen”, 12. maaliskuuta 1880, s. 3.
- Helsingfors, ”Ett mormonsällskap”, 4. elokuuta 1882, s. 3.
- Hufvudstadsbladet, ”Ett och annat från Sibbo”, 20. kesäkuuta 1886, s. 2.
- Sanomia Turusta, ”Turusta. Vuosi 1881. Kirkko”, 3. tammikuuta 1882, s. 1.
- Uusi Suometar, ”Siirtolaisia”, 18. syyskuuta 1882, s. 2.

Muut lähteet

- Finland Branch. Myöhempien Aikojen Pyhien Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkon arkisto, Salt Lake City, Utah, USA. Hakunumero LR 14149 21.
- Mormon Immigration Index. Salt Lake City: The Church of Je-

sus Christ of Latter-day Saints, 2000. CD-ROM.

Scandinavian Mission Index. Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkon sukututkimuskeskus, Salt Lake City, Utah, USA. Hakunumero FHL 6060482.

Viitteet

- 1 Termi mormonismi käsittää tarkasti ottaen kaikki Joseph Smithin vuonna 1830 perustamasta kirkosta polveutuneet uskonnolliset traditiot. Tässä artikkelissa termillä viitataan yleisesti näistä tunnetuimpaan, Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkkoon.
- 2 Ryhmän pienuutta kuvaa sekin, että suurempi määrä suomalaisia mormoneja muutti Utahiin toisen maailmansodan jälkeen, jolloin oppia fyysisestä kokoaamisesta ei enää toteutettu.
- 3 Viettelyn teemasta ks. myös ”42 nuorta naista,” Aamulehti, 26. marraskuuta 1890, s. 3.

Young generations and new patterns of emigration

The Finnish-Italian case

Paolo Di Toro Mammarella

Does a European identity exist? The search for identity has always been important to analyse the features of social and institutional contexts. In order to catch the real nature of a problem, no matter if one is speaking about individuals, groups or institutions, the analysis of identity always looks to be on the main track (Anthony Giddens, 2007).

New migrations and European identities

The primary aim of this research is to analyse the modern issue of "new migrations" in the circuit of young generations from European countries. The originality of this project lies in the belief that further and critical aspects of the issue can be focused looking just at the opposite "sides" of the European scenery. In the context of the European Union, Italy and Finland

show a good range of differences concerning mentality, working experiences, economy, history, welfare state and, not last, conception of moving and travelling. In this sense, they can be described as "two opposite poles" of the European setting, and for this reason they were chosen as an original prospective for the topic. Obviously these differences are especially significant when considering new generations.

The research is structured in two parts: Firstly in a theoretical study of new migrations aimed at understanding the most relevant changes in the old and new migration patterns, focusing on the differences between Italy and Finland; Secondly in an experimental study, where semi-standardized interviews have been conducted with a selected sample of "new emigrants", from 18 to 35 years old, moving on the Finnish-Italian route.

New migration tendencies in the integrated Europe have led many recent researchers to describe a "Euro-generation" of individuals, defined by peculiar features and needs (Adriano Farano, 2005). Following this track, the current research is aimed to add more elements to the sociological description of a new generation of emigrants, grown and set in the

new course of European integration.

Italian emigration in the world: features and numbers

There are about 58 million persons in the world originating from Italy. This large number, being so close to the quantity of the Italian residents, brought many commentators to speak about "two different Italies" (Luciano Segafredo, 1996) the Italy in Europe and another Italy spread all over the world. The latter very often appears more multicultural, multilingual and heterogeneous, than the former.

Who are the Italians living abroad? Where do they live? In 1988 the government created a new general register to classify all citizens living outside the national borders. Since then, everyone leaving the country for more than 90 days have to give notice to the Ministry of Internal Affairs through the municipalities. Another source of information is provided by consular registers, which send all relevant statistics to the Foreign Ministry. For many years these registers haven't been carefully updated, so they used to seriously lag behind the real situation. Things started to improve in the

---

Paolo Di Toro Mammarella, Master of Sociology, University of Urbino, Italy. Vice-director and managing editor of "Abruzzo nel Mondo", monthly magazine distributed to Italians living abroad. Visiting researcher at Institute of Migration, Turku, dealing with "Young generations and new patterns of emigration. The Finnish-Italian case".

Italians in Europe		
European Countries	Persons	Families
Albania	338	287
Andorra	287	212
Austria	14.220	8.352
Belgium	239.374	130.093
Byelorussia	36	27
Bosnia-Herzegovina	398	232
Bulgaria	417	299
Croatia	7.597	5.010
Denmark	4.131	2.556
Estonia	73	50
Macedonia	97	60
Russia	1.237	880
Finland	1.545	924
France	363.542	193.688
Germany	575.565	283.154
Greece	9.626	5.117
Ireland	4.962	3.124
Island	153	102
Latvia	54	35
Liechtenstein	1.220	622
Lithuania	65	56
Luxembourg	21.458	11.777
Malta	1.154	638
Moldova	35	27
Monaco	6.010	3.850
Norway	1.973	1.226
The Netherlands	28.042	15.848
Poland	1.917	1.211
Portugal	3.158	2.087
United Kingdom	164.961	97.110
Czech Republic	1.781	1.186
Romania	2.080	1.591
San Marino	8.220	4.751
Serbia and Montenegro	795	463
Slovakia	296	218
Slovenia	2.292	1.454
Spain	62.986	39.647
Sweden	7.416	4.370
Switzerland	491.226	254.797
Ukraine	222	176
Hungary	1.437	892
Europe	2.039.149	1.078.603
Source: Ministry for Internal Affaires – 31 December 2005.		

last two years: after the approval of the new law for emigrants' participation in political elections (April 2006), the government and municipalities finally started to update the registers. According to the Research Institute of Migration of Rome, there are about 3.5 millions of Italian citizens spread in 201 different countries. 7 percent of the citizens are currently living abroad, and their number corresponds to 2.5 percent of all emigrants in the entire world. It means that one emigrant out of 40 in the world is Italian (the highest rate among industrialized countries).

In most cases, the average age of the emigrants is very high, but it is possible to find relevant exceptions: the huge increase of Italians detected by the Ministry archives during the last 10 years in Great Britain was considered to be a direct effect of "new migrations". It was soon very clear that Great Britain represented the most attractive country for young Italians. and the main background for new migration' researchers (C. Caltabiano, 2004).

The following table gives a general view of the presence of Italians in Europe.

Migration from and to Finland

The Finnish migration streams have changed direction many times since the years of the great North American exodus a hundred years ago. After the Second World War Sweden needed immigrants, and Finland had surplus labor. This boosted the emigration to Sweden to such a

magnitude that the Finnish population declined when the emigration peaked in 1970. Compared to this the Finnish emigration to the rest of Europe was only a trickle. Germany Great Britain and Norway hosted most of the Finnish emigrants to Europe in the middle of the 1990's. This emigration was different in character from the mass-migration to Sweden. Sweden had attracted unskilled industrial labor, while those who headed to other European countries were well-educated, most of them young women. Much of it was marriage migration, but a significant number of the migrants were nurses seeking work opportunities outside Finland.

The emigration from Finland waned off in the 1980's while immigration increased. Finland ceased exporting unskilled labor, and when Finland joined the EU in 1995 the emigrants were skilled professionals, entrepreneurs, students, marriage migrants etc. Nowadays some 15.000 Finns are living in Germany, around 6000 in Great Britain and more than 4000 in Switzerland. Generally the "new emigrants" from Finland to Europe are less than 35 years old and well educated (Olavi Koivukangas, 2003).

Even though the number of foreigners living in Finland is quite small (2.3 percent at the end of 2006, with Russian immigrants consisting the biggest single group), the society is turning in a multicultural direction following the same patterns as other European countries. The Finnish and Italian situations show similar development tendencies: after a long history of emigration, both

countries gradually became popular destinations for growing fluxes of immigrants. Even though the numbers are very different in proportion, in both cases the European integration and new patterns of migration seem to play a crucial role for the future.

The preliminary study

The total number of Finnish citizens living in Italy 2003 was 1,913 and the number of Italian citizens in Finland in 2005 was 1,545.

What does a closer inspection of these numbers reveal? How many Italians have been moving to Finland after 1995, the year of Euro-15 birth? What kind of trends followed this process? How many young Finns have moved to Italy?

The following table sheds some light on the situation.

Year	Finland to Italy	Italy to Finland
1993	36	42
1994	86	56
1995	88	76
1996	88	81
1997	75	61
1998	74	72
1999	99	77
2000	124	104
2001	135	116
2002	97	115
2003	107	120
2004	121	126
2005	103	146
2006	108	184
Source: Statistics Finland		

Table 1. shows the number of young Finns (15-34 years old)

moving to Italy and young Italians moving to Finland for not less than 12 months between 1993 and 2006. The numbers show a continuous slight increase.

It is interesting to note that there is no significant increase of Finns in Italy after 1995, the year of Finland joining the European Union.

In 1998, when the Finnish economy had recovered from the early 1990's recession the number rose a little and has been at a slightly higher level since then. More young Italians have migrated to Finland than young Finns to Italy. From 1993 to 2006 the number of Italians moving to Finland has increased every year. The biggest increase is registered for the last two years. From 1993 to 2006, the number has more than quadrupled, from 42 to 184.

Even if the migrants are few and do not compare to the number going to the UK, young Italians seem to be more and more interested in the Finnish stage. Even though the euro-oriented spirit of Italians finds its favored destination in London, at same time it starts to look toward such countries as Finland for new, interesting opportunities.

It is quite difficult to predict what kind of direction this tendency is going to take. Keeping in mind that Finland, at least until the end of the 1980's, was almost unknown to Italian expatriates, the fact that nowadays some hundreds of "new emigrants" choose every year that "opposite pole of Europe" as favored destination, must be kept in a due consideration.

The questionnaire

The sample consists of 15 Finns and 15 Italians; they were asked to reply to a written questionnaire. The aim was to collect as much qualitative information as possible about their experience abroad.

The questionnaire is structured into different blocks: after the first one (personal information), next sections belong to the so called category of "semi-standardized" interviews. This kind of qualitative method provides the best solution for investigating the present topic (Kenneth D. Bailey, 1992). Analyzing a small sample of experiences, instead of taking a wide statistical approach, seems to be the best way to define the features of the nowadays "new migrations". All interviews were conducted during the summer of 2007 (July-September). During the sampling process, a certain priority was given to the "quality" of experiences, starting from a minimum of 8 months of stay. The subjects were selected after a preliminary analysis. Useful information about the presence of Italians in Finland or about Finns in Italy has been provided by Universities, associations, private and public institutions. Even personal initiative represented a good way to get some significant figures. All respondents received the questionnaire via email. Each was given a specific code between 1 and 15, preceded by "ITA" for Italians, and by "FIN" for Finns.

The first block of questions (Personal information) collected objective information such as age, gender, current residence, previous working experiences, current occupation and studies.

The results can be summarized in the following tables.

The evident unbalanced gender distribution is not accidental. On the contrary, it reflects the real situation very well: when sampling new immigrants among young Italians in Finland, it was much easier to find men than women. This is mainly due both to professional/educational reasons (Finland seems much more attractive to technological and scientific operators, and these fields in Italy are attended mostly by men) and to personal ones (the interest of young Italians for Scandinavian girls is quite an old story!). As for the Finnish sample, it is not surprising that 14 respondents out of 15 are women. The disproportion is correspondingly due both to personal and professional reasons (Italy tends to attract persons in artistic or humanistic fields, and generally such subjects in Finland are attended by women). In this sense, the unbalanced distribution of gender can be expected: the composition of the samples gives a realistic picture of the phenomenon.

The educational and professional background of the respondents is interesting. According to theoretical assumptions, "new migrations" generally concern persons with high educational profile. The selected sample confirms it well: 14 Italians out of 15 have got at least a bachelor degree, 2 have completed their Ph.D. programs and 3 of them are doctoral students. As for the fields of education, there is an evident prevalence of scientific studies (10) over the socio-economical ones (5). The fact that 10 respondents out of 15 are involved into scientific studies

leads to suppose that in their perspective Finland looks much more attractive for this kind of backgrounds. The well-known reputation of Finland in such sectors as technology and sciences probably represents a strong pull factor for Italian students, workers and researchers. The same situation is confirmed when considering the current working positions.

For Finns, the analysis of educational background depicts a different situation. Even if the level of education is similarly high, with 10 graduates and one Ph.D. student, the most relevant difference to the Italian group appears in the study fields. The Finnish group shows a clear prevalence of the humanistic field (4 graduates in literature, one in arts and one "double" degree in language and musical pedagogy); if the degrees concerning economic and social studies are very close in number with the Italians' (4), it is quite surprising to note the complete lack of scientific graduates or students, that on the contrary represented the biggest group among Italians.

Some important conclusions can be drawn: the general absence of Finns studying science shouldn't imply that this field is not such important in the country; on the contrary, technological and science areas generally are the most popular among students, even considering that they guarantee a faster access to the labor market. The lack of these fields in the sample can rather lead to suppose that it is much more natural that young Finns with humanistic backgrounds develop serious interests towards Italy. That is to say, towards a country that has always been linked to as-

Code	Age	Gender	Residence	Education	Work exp.	Current pos.
ITA-1	29	M	Turku	Graduate	Generic	Ph.D. student
ITA-2	29	F	Milano	Graduate	N/N	Ph.D. student
ITA-3	28	M	Helsinki	Graduate	Ind. Designer	Ind. Designer
ITA-4	32	M	Pescara	Graduate	Publishing/journalism	Researcher
ITA-5	24	F	Treviso (prov.)	Graduate	N/N	Student
ITA-6	32	M	Milano	Ph.D.	Generic	Researcher
ITA-7	27	M	Turku	Graduate	N/N	Engineer
ITA-8	24	M	Brescia (Prov.)	Graduate	Generic	Student
ITA-9	24	M	Turku	High school	Generic	Student
ITA-10	32	F	Belluno (prov.)	Graduate	Teacher	Ph.D. student
ITA-11	30	M	Turku	Graduate	Chemist	Researcher/chemist
ITA-12	29	M	Turku	Graduate	Generic	Marketing/software
ITA-13	33	F	Kaarina	Ph.D.	Researcher	Researcher
ITA-14	31	F	Tampere	Graduate	Legal assistant	Law consultant
ITA-15	28	M	Helsinki	Graduate	Generic	Marketing
FIN-1	28	F	Roma	High school	Generic	Generic
FIN-2	34	F	Perugia	Graduate	Assistant professor	Generic
FIN-3	23	F	Turku	High school	Generic	Student
FIN-4	27	F	Helsinki	Graduate	Clerk	Clerk
FIN-5	30	F	Turku	High school	Generic	Unemployed
FIN-6	25	M	Turku	Graduate	N/N	Ph.D. student
FIN-7	34	F	Kaarina	High school	Generic	Tourism/ business
FIN-8	26	F	Milano	Graduate	Generic	Generic
FIN-9	28	F	Turku	Graduate	Generic	Unemployed
FIN-10	35	F	Ascoli (prov.)	Graduate	Translations/Marketing	International officer
FIN-11	35	F	Chieti (prov.)	Graduate	Secretary/interpreter	Teacher
FIN-12	30	F	Chieti (prov.)	Graduate (2)	Teacher	International officer
FIN-13	31	F	Torino	Graduate	Translations/Marketing	International officer
FIN-14	28	F	Milano	Graduate	N/N	Student
FIN-15	30	F	Turku	High school	N/N	Student

pects concerning history, culture, language and arts.

The second block of questions wants to clarify some general issues, such as the length of the experience abroad, the reasons for this choice and the willingness to live permanently in a foreign country. In some cases, this migratory experience is already over; in some others, respondents still live in the host country. The sample in-

cludes both situations on purpose, because it seems useful to compare the experiences of persons whose migration was just temporary with the ones of respondents that, on the contrary, decided to have a long-term change in their life. So, if the minimum length is 8 months, it looked much better not to set a maximum limit.

The third block (dreams, hopes, life expectations) helps to under-

stand the respondents' vision of their future, trying to verify if they give more importance to "material affairs" (such as job, education, economy etc...) or to personal and sentimental ones. The fourth block (deep motivations), is aimed to verify in a more explicit way those motivations that have brought respondents to live this kind of experience. In this sense, they have been asked to explain what pushed

them to spend a relevant part of their life in a country looking so different from their native place. Block number five (national identity) wants to measure the level of national identification of the respondents with their native country: how deeply do they feel to be Italians or Finns? In the same block they were asked to express their opinion about the native country, indicating both its best and worst aspects. In the following section (changes) respondents described the most important changes that have occurred after the move. The section number 7 (vision of the host country) required to indicate what kind of idea did they have about the host country before moving and in which way this original perception has changed nowadays. This point is very useful to verify the presence of some possible stereotyped initial perceptions, evaluating their eventual evolution after the real life experience. The only question presented by the block number 8 (everyday experience in the host country) required to describe a specific episode that has particularly affected the respondents during their experience abroad. This question, apart from being an important instrument to collect anecdotes, is very useful to verify the nature of situations to which respondents tended to attach more importance during their life abroad. Through this question, it is possible to verify if these episodes were more connected to working experiences, to social relations or to the everyday life.

The last block (European identity) represents a critical moment of the entire research. First, it is important to check which kind of

perception new emigrants have about Europe and how deeply do they feel to belong to it; the last question tries to measure how much this experience abroad influenced the process of coming "into" European visions.

A lot of significant aspects concerning new migrations and perception of Europe emerged after the interviews. After the semantic analysis of the respondents' words, an original portrait of the topics under investigation emerged. The complete English version of the research can be freely downloaded from the Institute of Migration in Turku (www.migrationinstitute.fi/pdf/webreports.htm). It is an exhaustive report of all results and comments, offering a detailed analysis of materials collected through the questionnaire.

The research includes an interesting appendix, where Leena Lander, a famous Finnish writer, recently raised to a "European dimension" discusses about topics as new generations, integration and image of `<?xml:namespace prefix = st1 ns = "urn:schemas-microsoft-com:office:smarts" />`Finland abroad.

In conclusion, the study of new migrations in Europe is like taking a long voyage inside emblematic aspects of modernity, simultaneously revealing many neglected features of the Finnish and Italian backgrounds. Even if the "Finnish-Italian case" hasn't reached any great interest yet, the special point of observation implied by "two opposite sides of EU", has offered an interesting anticipation of the next future tendencies for the whole European stage.

Bibliography

Primary sources:

The responses of 30 young Italians and Finns to a written questionnaire.

Italian Ministry for Internal Affairs archives.

Statistics Finland.

Secondary sources:

Bailey, Kenneth D. (1992). "Methods of social research". Paperback, New York.

Caltabiano, Cristiano (2004). "Indagine sui giovani italiani all'estero", IREF-CGIE, Roma.

Farano, Adriano (2005). "I media italiani in Europa come veicolo di integrazione culturale", NewsItaliaPress, Torino.

Giddens, Anthony (2007). "Europe in the global age", Polity publ., Cambridge.

Koivukangas Olavi (2003). "Finns abroad – A short history of Finnish emigration". http://www.migrationinstitute.fi/db/articles_e/art.php?artid=4

Segafreddo, Luciano (1996). "Giovani italiani nel mondo. Una indagine svolta nei cinque continenti", Edizioni del Noce, Padova.

Ulkosuomalaisen tarina -näyttely Siirtolaisuusinstituutissa 25.10.–31.12.2007

Filmihallin tuottama televisiosarja "Ulkosuomalaisen tarina", jossa yhteistyökumppanina on Siirtolaisuusinstituutti, on saanut suuren suosion katsojien keskuudessa. Sarjan kolmas tuotantokausi on käynnissä Yleisradion kakkoskanavalla. Filmihalli yhteistyökumppaneineen on koonnut kuvausmatkoilla taltioidusta materiaalista Ulkosuomalaisen tarinoita käsittelevän näyttelyn, joka kertoo sanoin ja kuvin suomalaisten elämästä eri puolilla maailmaa. Kuvassa lehdistön haastateltavana tuottaja Antti Välikangas Filmihalli Oy:stä. Kuva: Taimi Sainio

<http://www.finnfest2008.com>

"sharing the spirit of finland"
finnfest 2008
duluth, mn ~ july 23-27

ABOUT FINNFEST   LODGING   REGISTER   EVENTS   SHOPPING   MEDIA CENTER

welcome ~ tervetuloa!

FinnFest 2008 will be held in Duluth, MN on July 23-27, 2008 at the Duluth Entertainment and Convention Center. The event will be one of the biggest summer events in Duluth with over 7,000 Finns and friends expected to attend. "Sharing the Spirit of Finland" will be the main theme for the FinnFest 2008, which marks the 25th FinnFest USA event celebrating the Finnish culture and heritage.

The four major themes of FinnFest 2008 are:

- **Culture** – the appreciation of the customary beliefs, social forms and material traits of the Finns spanning generations both in Finland and the USA
- **Music** – the exploration of the signature works of Finland's most influential and eminent composers as well as prominent folk musicians
- **Women** – the impact of Finnish women in Finland and the USA
- **Finnish-Ojibwe Integration** – the study of the interaction of two distinguished cultures

The FinnFest 2008 committee is confident that this upcoming FinnFest will be as successful as the previous one held in Duluth in 1992; its success made possible the creation of a FinnFest Scholarship which to date has provided more than 100 awards to Finnish-American students at the University of Minnesota Duluth.

→ GIFTS TO FINNFEST
→ VOLUNTEER

finnfest 2008 duluth

Argentiinan suomalaiset samoissa kansissa

Marjatta Nieminen

Vuonna 1906 siirtyi Suomesta Argentiinan Misionesin maakuntaan pääasiallisesti ruotsinkielisistä koostuva maastamuuttajaryhmä, joka perusti sinne Colonia Finlandesin nimellä kulkevan agraariyhteisön. Eivät sen jäsenet eikä kukaan muukaan silloin voinut kuvitella, että tästä yhteisöstä muodostuisi ikäänkuin pulppuva lähde, josta myöhemmin ammennettaisiin jatkuvasti uusia siirtolaistarinointa. Kertomusten kehittämisessä eivät ole erottuneet niinkään uudisraivaajiksi jääneet siirtolaiset, vaan toiset historian ja myyttien julkiset rakentajat: tiedemiehet, toimittajat, diplomaatit ja jopa turistit¹. Juuri tästä 1906 vuoden siirtolaisuusliikchedinnästä syntyi Argentiinan suomalaisten eräänlainen yhteinen tarina syntyisijoinen samassa merkityksessä kuin kansallisvaltiota rakennettaessa Kalevalasta tuli yhteinen henkinen kehto suomalaisille heimoille.

Marjatta Nieminen toimii opettajana Buenos Airesin yliopistossa Filosofian ja kirjallisuuden tiedekunnassa, missä hän on valmistunut sosiaaliantropologiksi. Hän on erikoistunut siirtolaisuuden ja erityisesti Argentiinan suomalais-siirtolaisuuden tutkimiseen. Artikkelissa mainittu kirja on valmistunut yhteistyössä toisen siirtolaisuutta tutkivan Argentiinan suomalaisen, Pulmu Heinosen, kanssa.

Tämän artikkelin tarkoitus ei ole vertailla Misionesin Colonia Finlandesa- ja Kalevala-tarinoita keskenään, vaan kiinnittää huomiota ilmiöön, joka sai aikaan Argentiinaan suuntautuneen muun siirtolaisuuden tutkimuksen melko täydellisen unohtamisen². Ilmiö johti siihen, että kun Suomessa puhutaan Argentiinan suomalaissiirtolaisuudesta, pinnalle nousee välittömästi Colonia Finlandesa ja sen perinteellinen suomalaisuus. Perinteellisellä suomalaisuudella tarkoitetaan tässä Jorma Anttilan (1993) määritelmää representaatiojärjestelmästä, jossa koti, uskonto ja isänmaa toimivat keskenään päällekkäisenä ilmiönä. Tähän on lisättävä myös kielikysymys, suomenkielen taito on melkein perusvaatimus (osittain myös ruotsin), ainakin halu oppia sitä, minkä seurauksena siirtolainen saa lisäpisteitä suomalaisuudelleen³. Tämän kaavan mukaan isänmaallisuuden ja lojaalisuuden Suomea kohtaan katsotaan olevan se luonnollinen, vahva identiteettitekijä, jonka mukaan henkilö pystytään tunnistamaan ja hyväksyttään suomalaiseksi tai suomalaisjuuriseksi, jos puhutaan ulkomaille siirtyneestä suomalaisesta⁴. Anttilan mukaan kategoriat koti, uskonto ja isänmaa ymmärretään nyky-Suomessa tarkoittamaan erillisiä ”elämän sfäärejä”.

Sen mukaan kansainvälistyvissä maailmassa suomalaisuutta ei enää koeta Suomessa samalla tavalla kuin esim. 1900-luvun alussa. Merkityksellistä tässä tilanteessa on se, että kun suomalainen tunnustetaan Suomessa suomalaiseksi, kriteerit muuttuvat, kun sama yksilö siirtyy asumaan ulkomaille enemmän tai vähemmän pitemmäksi ajaksi. Anttilan (op. cit.) käsityksen mukaan ”suomalaisuus ei ole vaihdettavissa, koska yksilö on suomalaiseksi syntynyt, eikä suomalaisuus juuri vähene toisessa tai kolmannessa-kaan polvessa”. Määritelmää sopeutetaan kuitenkin eri tavalla ulkomailta asuvaan suomalaiseen, jolloin ”ius sanguinis” kriteeri suomalaisuudesta vaihtuu ja kristallisoituu huomattavan normatiiviseksi ja vanhoilliseksi koti, uskonto ja isänmaa -käsitykseksi. Tämä on selvästi vaikuttanut ulkomailta asuvista suomalaisista tehtyjen tutkimusten tuloksiin ja artikkelien sisältöön.

Toisaalta suomalaissiirtolaisuudesta ei myöskään Argentiinassa juuri tiedetä, vaikka suomalaisia yksilöinä tunnetaankin tai heistä on julkaistu yksittäisiä artikkeleja⁵. Argentiinan suomalaishistoriaa on pääasiallisesti kirjoitettu Suomesta käsin vierailevien tutkijoiden, toimittajien ja joidenkin turistien toimesta, ja toisaalta maas-

sa asuvien suomalaisten taholta ai-
hetta ei oma-aloitteisesti tai syste-
maattisesti ole juuri lainkaan pyrit-
ty tutkimaan. Toiseen tekijään on
vaikuttanut mm. Argentiinan mui-
den, suurten siirtokuntien tarinoiden
hegemonia tutkija- ja kirjallisu-
usmarkkinoilla. Argentiinaan suun-
tautuneesta eurooppalaisesta siir-
tolaisuudesta on tehty runsaasti esi-
telmiä ja kirjoitettu tekstejä (Di Tella, T.S. 1986; Devoto, F. 1992; Leiva, M. 1992; Mármora, L. 2002; Petriella, D. 1994; Robles, S. 2005; Pedraza, G. & Durán, Y. 2006). Missään niistä, harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta, ei kirjoiteta suomalaisesta siirtolaisuudesta.

Tsaarin ajasta Euroopan Unionin aikaan

Kun puhutaan Argentiinan suomalaissiirtolaisuudesta, niin kysymys ei ole vain Colonia Finlandesasta, vaan maasta- ja maahanmuuttoprosessin tarkastelun kohteeksi on otettava myös muu suomalais-siirtolaisuus. Esimerkiksi maihin jääneet merimiessiirtolaiset jälkeläisineen. Näistä kodeista ei ehkä löydy ainuttakaan vanhaa, agraarikulttuuriin kuuluvaa esinettä tai kirjaa, joka kertoisi Kalevalasta tai ainakin Suomesta. Monet jälkeläisistä eivät myöskään osallistu Suomea koskeviin tapahtumiin, eivätkä siis ole esillä kiinnostavina tutkimus- tai artikkelikohteina. Tämä johtaa sellaisen käsityksen muodostumiseen, että eräät yksilöt eivät ole ”viljelleet”⁶ suomalaisuutta odotettujen normien tai viitteiden mukaan. Heidän tarinansa eivät mahdu edeltäkäsien rakennettujen sosiaalisten kategori-

oiden ja folkloristiikan sisälle sillä tavoin kuin esim. Colonia Finlandes-
desan asukkaiden tarina⁷.?

Heinosen ja Niemisen (2007) Argentiinassa ilmestynyt kirja ”Inmigrantes finlandeses en la Argentina: 1906-2006. Suomalaisiirtolaiset Argentiinassa: 1906-2006” luo lyhyen historiallisen katsauksen aiheeseen ja esittää arki- ja juhlaelämän kirjokulttuurista luonnetta. Etnograafis-historiallisen tarkastelun kohteena on viimeisen sadan vuoden ajanjakso. On pyritty kartoittamaan ja analysoimaan suurten, ”mullistavien” muistelmien lisäksi myös pieniä, ”minimaalisia” muistoja ja suomalaisuuteen viittaavia esineitä, koska niiden katsotaan kuuluvan samaan yhteiseen kokonaisuuteen.

Suomalaisten tiedetään liikkuneen Argentiinassa jo ennen vuotta 1906 (Donner 1891; Rislakki 1948; Lodenius 1976), vaikka tämän tyyppisiä vaeltajia ei suoranaisesti voitaisi kutsua siirtolaisiksi (Lähteenmäki 1989). Suomessa elettiin silloin tsaarinvallan aikaa, mikä merkitsi sitä, että Argentiinaan saapessa suomalaiset luokiteltiin venäläisiksi.

Buenos Airesiin ja sen satamaan – samoin kuin myös Brasiliaan – on saapunut 1800- ja 1900-vuosisatojen vaihteessa Pohjois-Euroopasta siirtolaisia kuljettavia laivoja ainakin neljänä eri aikakautena: 1885-1889; 1890-1891, 1909-1911 ja 1968-1969. Laivoissa matkusti ruotsalaisten lisäksi köyhyyttä ja työttömyyttä pakoon lähteneitä suomalaisia ja ruotsinsuomalaisia (Olsson, E. 1989; Melkas, E. 1999; Heinonen & Nieminen 2007). Brasiliassa koettujen vastoinkäymisten seurauksena osa suomalaisista ja ruotsalaisista siirtyi Argentiinaan

puolelle Misionesiin ja Buenos Airesiin sekä Uruguayhin.

Ensimmäinen kosketus Argentiinaan tapahtui siis yleensä Buenos Airesin sataman kautta. Sinne saapuivat aluksi myös v. 1906 uudisraivaajat, samoin kuin maahan väliaikaisesti tai lopullisesti asetuneet muut suomalaiset. Laivojen mukana tulivat merimiehet tai merimiehiksi väliaikaisesti pestautuneet miehet (Tikkanen 1993; Nieminen 2003). Suomessa elettiin itsenäistymisprosessin aikakautta, jota varjostivat I maailmansota, sisällissota ja muutenkin poliittisesti ja taloudellisesti epävakaa tilanne. Yhteiskuntaa koettelevat rakenteelliset muutokset myötäilivät yleiseurooppalaista kehitystä, jonka tuloksena suuret joukkoliikედინнät suuntautuvat erityisesti Yhdysvaltoihin, Kanadaan ja Australiaan. Argentiinassa oltiin harjoitettu jo 1800-luvun puolesta välistä lähtien aktiivista siirtolaispolitiikkaa, jonka seurauksena maahan alettiin agenttien avulla houkutella lisäväestöä nimenomaan Euroopasta (Devoto op.cit.). Tämä takasi monien vuosikymmenien ajan siirtolaisten asettumisen Argentiinaan myös silloin, kun muualla maailmassa maahantulo-kiintiöt olivat täynnä tai odotusajat liian pitkiä.

1900-luvun alkupuolen diplomaatti- ja kauppasuhteet Suomen ja Argentiinan välillä hoidettiin ruotsalaisten kautta. Suomen valtionhallintoa alettiin v. 1917 itsenäistymisen jälkeen muuttaa, ja luotiin uuden tyyppisiä agenttiyhteyksiä eri puolille maailmaa. Pakkasvirran (1998) mukaan Latinalaisen Amerikan ja Suomen väliset suhteet ovat alusta alkaen olleet pitkälle sidoksissa kaupan eh-

toihin. Liikemies Eino Heinonen saapui Buenos Airesiin v. 1918, ja Valtamerentakainen kauppa Oy (SVK) pestasi hänet firman edustajaksi Argentiinaan, Chileen ja Uruguayhin (Paasilainen 2005; Heinonen 2005). Monien vuosien ajan SVK:n tytäryhtiö Compania Suomi Ltd toimi Heinosen johdolla Buenos Airesissa. Työntekijöinä oli myös joukko suomalaisia.

Mantereidenvälisen kasvavan kauppaliikenteen myötä perustettiin v. 1926 Suomen Etelä-Amerikan Linja, joka tunnettiin merimiesten ja siirtolaisten keskuudessa lyhyesti nimellä AL. II maailmansodan aikana AL:n liikenne tyrehtyi melkein kokonaan – kuten myös suomalaissiirtolaisten tulo Argentiinaan. Sodan jälkeen kaupaliikenne vilkastui, ja sen mukana maahan tulleiden ja jäävien merimiesten ja muiden suomalaisten maahanmuuttajien määrä kasvoi. Tämä sai aikaan sen, että Suomen evankelisluterilainen kirkko perusti v. 1952 Buenos Airesin sataman läheisyydessä olevalle San Juan -kadulle merimieskirkon - Hogar de Marineros Finlandeses⁸. Aikaisemmin, jo v. 1938, kaupungissa asuva suomalaisryhmä oli perustanut etnis-kansallishengellisen seuran nimeltä ”Suomi-Seura – Suomalainen Avustusyhdistys”, joka kokoontui Buenos Airesin Suomen lähetystön rakennuksessa. Merimieskirkko toimi maassa ja kaupungissa asuvien ja vierailevien merimiesten, diplomaattien ja siirtolaisten sosiaalisena ja hengellisenä keskuksena aina v. 1982, jolloin sen virallinen toiminta lakkautettiin. Aina vuoteen 2006 sitä ylläpidettiin pienen kaupungissa asuvan suomalaisryhmän toimesta. Ulkoministeriön tiedot-

teen mukaan rakennus luovutettiin sitten Ibero-Amerikkalaiselle yksityiselle säätiölle uutta kulttuurillista liiketoimintaa varten⁹. Suomalainen merimieskirkko ja jotkut sen jäsenet toimivat tiivistä yhteistyössä Buenos Airesissa sijaitsevien muiden pohjoismaisten luterilaisten seurakuntien jäsenten kanssa. Vuodesta 2006 lähtien on alettu toimia kaikkien pohjoismaisten luterilaisten kirkkojen tilojen ja toimintojen yhdistämisen puolesta. Pohjoismaiseksi kokoontumispaikaksi on suunniteltu tämän hetkistä Buenos Airesin ruotsalaista kirkkoa. Misionesin maakunnassa toimivassa ”Colectividad Nórdica”-yhdistyksessä (Pohjoismaiden yhteisö) on monien vuosien ajan harjoitettu pohjoismaista uskonnolliskulttuurista yhteistyötä.

Virallisten lähteiden mukaan Suomen diplomaattiedustuksen tarkka alkamisaika Argentiinassa on vaikeasti määriteltävissä¹⁰. 1920-luvulla Suomen ulkoministeriö hoiti yhteydet Latinalaiseen Amerikkaan Madridista käsin. Vuonna 1929 avattiin ensimmäinen konsulitason lähetystö Buenos Airesissa, ja vasta v. 1957 maiden välisiä virallisia suhteita alettiin hoitaa suurlähetystöjen kautta. 1970-luvun puolessavälissä liitettiin suurlähetystön yhteyteen kaupallinen osasto, ja vuonna 1986 perustettiin Argentiina-Suomi Kauppakamari¹¹. Suomen Buenos Airesin edustusto on perinteellisesti koordinoanut suorasti tai epäsuorasti maan suomalaistoimintaa.

Toinen suomalaisia puoleensa vetävä paikkakunta oli Zárate ja sen lähiympäristön muodostava Paraná-joen suistoalue¹². Ensimmäiset suomalaiset saapuivat paikalle 1930-luvulla, ja myöhemmin

sen ottivat asuinpaikakseen monet yksinäiset merimiehet ja kokonaiset perheet¹³. Osa asukkaista oli Colonia Finlandesasta pois lähteneitä suomalaisia ja näiden jälkeläisiä. Alueelle muodostui suomalainen etninen enklava, ja siellä toimi Työkerho-niminen suomalainen yhdistys. Záraten kaupungista olivat kotoisin ne Hietalan perheen jäsenet, jotka katosivat sotilasdiktatuurin aikana Argentiinassa v. 1977¹⁴. Perheen jäsenten kohtalosta ei julkisesti tiedetä vielä mitään. 1940-luvun lopulla läheiseen Ramallon kaupunkiin perustettiin suomalaisin voimin sellululoosa- ja kuitulevytehdas. Tehdasalueelle rakennettiin asuntoalue, jonka asukkaista suuri osa oli suomalaisia. Suomalaisasukkaat rakensivat saunoja, ja vihtoja tehtiin eukalyptuspuiden oksista.

1950-lukuun saakka matkat tehtiin laivoilla, ja lentoliikenne alkoi syrjäyttää aikaisemman mantereiden välisen matkustusmuodon. Siirtolaisuuden motiivit vaihtuivat, vaikka perussyy pysyi samana: eksplisiittinen- tai implisiittinen työnhaku. Myös siirtolaisuuden luonne muuttui. Ryhmä- ja merimiessiirtolaisuuden tilalle ilmaantui yksittäistä, jatkuvaa ulkosuomalaisliikehdintää. Heti alusta alkaen se oli luonteeltaan naisvoittoista. Sama suuntaus jatkui 1980–1990 luvuilla. 1990-luvun loppu ja erityisesti 2000-luvun alku antoivat merkkejä Argentiinan suomalaissiirtolaisuuden kasvamisesta. Matkailijoita vetää puoleensa kosmopoliittinen Buenos Aires, josta v. 2001 talouskriisin jälkeen on muodostunut erittäin tärkeä, puoleensavetävä turismi-, viihde-, tiede- ja opiskelupaikka.

Suomalaiset, kuten muutkin Euroopasta saapuvat matkailijat, tulevat maahan turisteina ja opiskelijoina sekä jonkin verran liikemiehinä. Vaikka tulijaryhmät ovat heterogeenisiä, niistä on selvästi erottumassa kaksi seikkaa: monet opiskelijat ja tangonharrastajat asettuvat asumaan maahan joko työn tai avioliiton kautta, ja ehdottomasti suurin osa heistä on nuoria naisia¹⁵. Uussiirtolaisuuteen kuuluu myös maahanmuuttajan liikkuvuuden dynaamisuus, helposti voidaan asua vuoden mittaan Argentiinassa sekä osaksi Suomessa tai jossain kolmannessa maassa.

Suomalaiset Argentiinassa -aiheen tutkimus

Edellä esitetyn valossa voidaan todeta, että Argentiinan suomalaissiirtolaisuuden jatkunut tasaisesti koko 1900-luvun. Suomalaiset ovat pääasiallisesti asettuneet kolmelle melko tarkasti rajatulle alueelle: Buenos Airesiin ja sen lähiympäristöön, Záraten kaupunkiin lähiympäristöineen ja Misionessin maakuntaan. Pienemmässä määrin suomalaisia ja näiden jälkeläisiä voidaan jäljittää myös joistakin Córdobaan, Mendozan ja Patagonian pienistä kaupungeista ja kylistä. Yleensä kysymys on enemmän tai vähemmän väliaikaisista siirtolaisista, joista monet eivät tunnista itseään siirtolaisiksi. Heidän oma käsityksensä siirtolaisuudesta on kiteytynyt vanhentuneen määritelmän mukaan, joka poissulkee heidät itsensä yleisestä rakenteellisesta prosessista¹⁶. Argentiinan suomalaissiirtolaisuudesta luotu kuva – Misionessin vuoden 1906 siirtolaisuus ja yhteinen syntysija – sekä

yksilöiden usko vapaaseen, omaan tahtoon perustuvaan liikkumiseen heijastuu selvästi tapaan, jolla suomalaissiirtolaisuus omakohtaisena prosessina koetaan.

Tutkimusten ja muiden artikkelien tarkastelu tuo esille sen, että usein siirtolaisilmiötä on käsitelty ei ainoastaan monotemaattisesti, vaan myös yksipuolisesti ja konformisesta perspektiivistä: kirjoituksia vallitsevat ”kauniit ja nostalgiset” aiheet. Teemat toistuvat ja niiden käsittelemuoto myös¹⁷. Virallisissa ja julkisissa puheissa tai kirjoituksissa ei esiinny edes tilastoina, Argentiinan asettuneiden suomalaisten ja näiden jälkeläisten poliittinen valveutuneisuus ja toiminta, tai myös valveutumattomuus ja osallistumattomuus, ulkomailta asuvien suomalaisten oikeudet kuten kaksoiskansalaisuus ja eläkkeet tai muu lakisääteinen oikeuksien valvominen ja toteutuminen¹⁸, seksuaaliset mieltymykset, kirjokulttuurinen uskonnollisuus, musiikki tai taidemieltymykset ja esiintymiset, jälkipolvien suomalaisuuden luokittaminen tai luokittamattomuus, ja muu standarditavoista erottuva käyttäytyminen ja oleminen. Nostalgista ja perinteistä kuvaa suomalaiselmästä ulkomailta rakentavat tutkijat, toimittajat, diplomaatit ja josakin määrin myös turistit. Argentiinan tapauksessa monoteema on rakennettu niin tiivistä, että siitä on vähitellen muodostunut yksiselitteinen ja itseään toistava tarina, josta on vaikea päästä irti.

Heinosen ja Niemisen kirja: ”Inmigrantes finlandeses en la Argentina 1906-2006. Suomalaissiirtolaiset Argentiinassa 1906-2006” (op.cit.) on pyrkinyt korjaamaan joitakin edellä mainittuja puutteita.

Kirjoittajat ovat kaksikielisiä ja asuvat vakituisesti Argentiinassa. Heinonen on Buenos Airesissa syntynyt Argentiinan suomalaisten jälkeläinen, ammatiltaan yrittäjä ja kirjailija. Nieminen on asunut Argentiinassa jo yli 30 vuotta, valmistunut sosiaali-antropologiksi Buenos Airesin yliopistossa ja omistautunut suomalaissiirtolaisuuden tutkimiselle. Molemmat siis kirjoittavat siirtokunnan sisältä, he ovat sen jäseniä, tavalla tai toisella toimivat sen piirissä ja tuntevat maan. He kertovat kahdella kielellä yhteisön historiaa ja tarinaa, luonnollisestikin omien subjektiivisten käsitystensä ja viitteenänsä suodattamina¹⁹. Tarkastelun kohteeksi on otettu Argentiinan suomalaissiirtolaisuuden viimeiset 100 vuotta. Kirjan tarkoitus on valaista kokonaisvaltaisesti ja rakenteellisesti siirtolaisuuden ja siirtolaisten vaiheita.

Mainituista tekijöistä huolimatta teksti potee syvällisemmän uudistamishengen puutetta, erityisesti siinä, millä tavalla eri teemoja on käsitelty, tai paremmin miksi tiettyjä teemoja on jätetty käsittelemättä. Kyseenalaistaa voisi esim. sitä, miksi haastateluista koottujen fragmenttien aiheeksi on valittu edellä kritisoitu nostalginen ja perinteellinen tapa lähestyä ulkosuomalaisia. Kysytään esim. ”mitä merkitsee Suomi ja suomalaisuus” sekä ”mitä muistoja ja esineitä haastateltavalla on Suomesta ja suomalaisuudesta”. Identiteettisiteiden rajoittaminen koskemaan vain suomalaisuutta (aiheena) oli/on operationaalisesti melkein tarve. Mutta aina voidaan olettaa, että esim. kaksoiskansalaisuudesta ja sen ympärille kehittyneestä ”sui generis” ja implisiitti-

sestä poliittisesta liikehännästä oltaisiin myös voitu rakentaa akseli, joka sitoisi Suomen ja Argentiinan suomalaisten arkipäivän olemiset ja tekemiset. Sen avulla voitaisiin myös kuvata siirtolaisuuden eri vaiheita ja aikakausia Argentiinassa, ja samalla se mahdollistaisi uuden perspektiivin luomisen yleisen ja singulaarisen siirtolaishistorian tarkastelussa.

Esinekultuurin tai suomalaisuuteen liittyvien muistojen valitseminen kuvaamaan identiteettiä, on luonnollisestikin indusoinut haastateltavat kiinnittämään huomiota juuri suomalaisuuteen liittyviin tekijöihin. Se on korostanut yksilössä ja ryhmässä esiintyviä osittaisia suomalaispiirteitä ja yhteyksiä. Tätä puolta rakennettaessa ovat useissa tapauksissa samaan aikaan jääneet varjoon yksilön elämäntilanteeseen kuuluvat muut samanaikaiset identiteettitekijät, jolloin on muodostunut yksiselitteinen kuva epäkriittisestä väestön osasta, joka elää ”suomihurmoksessa”. Tässä mielessä haastatteluista kootut fragmentit reprodukoivat sitä perinteellistä tapaa, jolla liian usein on lähestytty ulko-suomalaisia ja näiden jälkeläisiä.

Olisi kyllä ollut mahdollista rakentaa Argentiinan suomalaishistoriaa toisestakin perspektiivistä. Tarkastelun kohteena olleen teoksen suhteen on tosin todettava se, että sen kirjoittajien mahdollisuudet toteuttaa toisentyypinen siirtolaishistoria olivat resurssien, ajan ja sponsoreiden vuoksi tiukasti rajoitetut. Lisäksi vaikuttavat teoksen etnograafiseen sisältöön ja ulkomuotoon liittyvät tekijät: laajalle siirtokunnalle ja näiden sukulaisille, tuttaville ja tutkijoille (Argentiinassa ja Suomessa) tarkoite-

tun teoksen oli pyrittävä neutraalisuuteen, elämänolojen hyvien puolten ja tapojen korostamiseen ja Suomi-kuvan positiivisuuden esittämiseen. ”Sisältöpäin” kirjoitettuna, arkielämän kanssakäymisen ristiriitaiset sidokset hartioilla, oli vaikeaa kirjoittaa etnograafista tekstiä ottamatta huomioon yhteisössä vallitsevia tabu-teemoja ja yhteisen historian kertomisen sosiaalista kontrollia.

Kirja tulee kuitenkin osittain täyttämään tehtävänsä. Se kertoo ja analysoi Argentiinan suomalaissiirtolaisuutta kokonaisuutena, ja osittain sellaisilta osin, joista julkaistua tietoa on vähän. Lisäksi, vaikka ”natiivi-kirjoittajien” aihe-perspektiiviä on ehdonalaistanut yleinen hyväksyty käsite Argentiinan suomalaissiirtolaisuudesta, tekstistä ja rivien välistä löytyy runsaasti esimerkkejä kirjoittajien subjektiivisista näkemyksistä ja kokemuksista, joiden katsotaan rikastuttavan siirtolaisuustutkimusta.

Kirjallisuus

Anttila, Jorma (1993): Käsitukset suomalaisuudesta – traditionaalisuus ja modernisuus. Kirjassa *Mitä on suomalaisuus* (toim. Teppo Korhonen), SAS, Helsinki.

Devoto, Fernando (1992): *Movimientos migratorios. Historiografía y problemas. En los Fundamentos de las Ciencias del Hombre*, CEAL, Buenos Aires.

Di Tella, Torcuato. S. (1986): *Sociología de los procesos políticos*. Ed. Eudeba, Biblioteca de Ciclo Básico, UBA, Buenos Aires.

Donner, Arno & Ossi (1891): *Matkustus Argentiinassa ja Uruguayssa. Tietoja näiden La Plata tasavaltain oloista*” s/d.

Flores, María A. ((1998): *La integración social de los inmigrantes*. Ed. Centro de Estudios Históricos de Córdoba, Córdoba.

Galvez, L. (2003): *Historias inmigrantes*. Grupo Editorial Norma, Buenos Aires.

Germani, Gino (1965): *Argentina, sociedad de masas*. (comp. T.S.Di Tella), Ed. Eudeba, Buenos Aires.

Heinonen, Pulmu & Nieminen, Marjatta (2007): *Inmigrantes finlandeses en la Argentina 1906-2006. Suomalaissiirtolaiset Argentiinassa 1906-2006*. Heinonen & Nieminen, Kirjokulttuuri ja Tutkimus, Buenos Aires.

Koivukangas, Olavi (1998): *Kaukomaiden kaipuu. Suomalaiset Afrikassa, Australiassa, Uudessa-Seelannissa ja Latinalaisessa Amerikassa. Siirtolaisuusinstituutti. Suomalaisen siirtolaisuuden historia 4*. Turku.

Leiva, María L. (1992): ”La inmigración en la Argentina de posguerra” en *Todo es Historia*, año XXV, No 296, Buenos Aires.

Lodén, Eric (1976): *Finland-Sydamerikanlinjen 1926-1976*, Hki.

Lähtenmäki, Olavi (1989): *Colonia Finlandesa. Uuden Suomen perustaminen Argentiinassa 1900-luvun alussa*. SHS, Turku.

Mármora, Lelio (2002): *Las políticas de migraciones internacionales*. Ed. OIM-Páidos, Tramas Sociales, Buenos Aires.

Nieminen, Marjatta (2003): *Suomalaiset merimiehet 1900-lu-*

- vun Buenos Airesissa ja siirtolaisuus. Siirtolaisuusinstituutti. Turku.
- Olsson, Evald (1989): *Los suecos en la selva*. Ed. La Aurora, Buenos Aires.
- Paasilainen, Marko (2005): *Suomen ja Pohjoismaiden historia: Kun pääomalla oli mieli ja kieli*. Suomalaiskansallinen kielinationalismi ja uusi kauppiaskunta maakaupan vapautumisessa 1920-luvun alkuun. Julk. SKS, Historiallinen kokoelma 96, Helsinki.
- Pakkasvirta, Jussi & muut (1998): *Kahvi, pahvi ja tango*. Suomen ja Latinalaisen Ameritan suhteet. Ed. Gaudeamus, Helsinki.
- Pedraza, Graciela & Yaraví, Durán (2006): *No me olvidés*. Historias de vidas inmigrantes. Ed. Comunicarte, 2da ed. Argentina.
- Petriella, Dionisio (1994): *La doble ciudadanía en la nueva legislación italiana*. En *Cuadernos de la "Dante"*, No 36, Ed. Asoc. Dante Aleghieri, Buenos Aires.
- Pohjanpirkka, Oiva (1983): *Hyvien tuulten satama*. Ed. Finnpublisher, Gummerus, Jyväskylä.
- Rislakki, Ensio (1948): *Mazamorra*. Matkani Etelä-Amerikkaan. Otava, Helsinki.
- Robles, S. (2005): *Historía de Zárate desde sus orígenes hasta el año 2000*. Ed. De los Cuatro Vientos, Buenos Aires.
- Tikkanen, S. M. (1993): "Auringon alla. Vapaa-ajan viettoa Suomen Etelä-Amerikan Linjan laivoilla" kirjassa Suomen merimuseo/The Maritime Museum of Finland. Annual Report. Nautica Fennica, Yliopistopaino, Helsinki.
- ## Viitteet
- 1 Marjatta Nieminen – muistiinpanot 2006.
  - 2 Muualle Argentiinaan suuntautunutta suomalaissiirtolaisuutta on käsitelty esim. Olavi Koi-vukankaan teoksessa: "Kaukomaiden kaipuu. Suomalaiset Afrikassa, Australiassa, Uudessa-Seelannissa ja Latinalaisessa Amerikassa (Turku 1998), sekä Argentiinassa toimineiden pappien muistelmissa ja lehtiartikkeleissa (Pohjanpirkka op.cit.). M. Niemisen ja P. Heinosen tutkimuksesta on tehty alustuksia ja artikkeleita. Filmihalli Oy on dokumentoinut ulkosuomalaisten elämää. Ohjelmia voi seurata sivuilta <www.filmihalli.fi>
  - 3 Nieminen, Marjatta (2005): *Migraciones euroargentinas a la Unión Europea: Doble nacionalidad y prácticas*. Maestria en Políticas de Migraciones Internacionales. Universidad de Buenos Aires (inedito).
  - 4 Fredrik Barth (1976) käsittelee tätä universaalista identiteetti-prosessi-ilmiötä kirjassaan *Los grupos étnicos y sus fronteras*. México, FCE.
  - 5 Kts. esim. Heinonen, P. (2005): *El inmigrante. Un destino en la Argentina*. Ed. Dunken, Buenos Aires.
  - 6 Kirjassa Baumann, Gerad (2001): *El enigma multicultural. Un replanteo de las identidades nacionales, étnicas y religiosas*. Ed. Paidós, Barcelona, Buenos Aires, México käsitellään termiä, joka liittyy identiteetin "viljelyyn".
  - 7 Kts. Anttila, J. (1993): *Mitä on suomalaisuus (toim. Korhonen, T.), SAS, Jyväskylä*.
  - 8 Kts. esim. Pohjanpirkka (op.cit.).
  - 9 Ulkoministeriöntiedote 23.8.2006 HEL5069-59. Helsingin Sanomat 10-2006.
  - 10 Kts. www.finlandia.org/doc/es/embajada/historia.htm (18.10.2005).
  - 11 Heinonen, P. & Nieminen, M. (op.cit.).
  - 12 Zárate ja sen lähiympäristö sijaitsevat n. 100 km. Buenos Airesista luoteeseen, Paraná-joen rannalla.
  - 13 Rislakki, E. "Valentin" (1948): *Mazamorra*. Matkani Etelä-Amerikkaan. Otava. Marjatta Nieminen – muistiinpanot 2003-2006.
  - 14 Robles (op.cit.)
  - 15 Vrt. Outi Tuomi-Nikula, "Saksansuomalaiset. SKS, Mänttä (1989)".
  - 16 Heinonen & Nieminen (op.cit.).
  - 17 Suomen ja Argentiinan (ja Etelä-Amerikan) kauppasuhteiden kehityksestä painetut tutkimusmateriaalit muodostavat poikkeuksen (Heinonen-Nieminen 2007).
  - 18 Kts. esim. Ulkosuomalaisparlamentin viimeinen istunto 10 ja 11 syyskuuta 2007 (www.usp.fi).
  - 19 Kun puhutaan yhteisöstä, ei tarkoiteta muodollista instituutiota, seuraa tai järjestöä, joka ryhmittäisi maassa asuvat suomalaiset tai näiden jälkeläiset keskenään. Kysymys on kuvitellun yhteisön olemassaolosta, jonka olemassaolon edellytyksenä on se, että on suomalainen "ius sanguinis" periaatteen pohjalta ja asuu tai oleskelee Argentiinassa.

Siirtolaisuusmuseon kuulumisia

Hakalan Amerikan talo Kalajärvelle

Hakalan Amerikan talon pystytys Kalajärven rantaan Seinäjoella on alkanut Suomen Siirtolaisuusmuseon Tukiyhdistyksen toimesta. Teyhteys valmistui nopeasti yhteistyössä Seinäjoen kaupungin kanssa. Sen jälkeen raivattiin puustoa ja tehtiin rakennuksen perustustyöt. Tällä hetkellä kiviperustus on valmiina odottamassa hirsikehikon rakentamista. Hirret saavat painua talven aikana, ja kevään koittaessa rakennus katetaan ja viimeistellään. Suunnitellun aikataulun mukaan Hakalan Amerikan talo avataan yleisölle ensi kesän siirtolaisjuhlan yhteydessä. Kohteen rakentamisen urakoi asiantuntemuksella E. Paloniemi Oy.

Toinen Amerikan hirsitalo on tulossa Kalajärvelle Yhdysvalloista Washingtonin osavaltiosta Centervillestä. Paikallinen historiallinen seura Klickitat County Historical Society on lahjoittanut Siirtolaisuusmuseolle suomalaissiirtolaisten 1880-luvulla rakentaman asuinrakennuksen. Yhdistyksen puheenjohtajan Bonnie Beeks on hoitanut asiaa Olavi Koivukankaan kanssa. Tämän hirsimökin kuljetusta ollaan järjestämässä parhaillaan. Kuljetukseen toivotaan saatavan sponsoritukea.

Matka Colonia Finlandesaaan

Argentiinan suomalaissiirtokuntaa esittelevä näyttely, Matka Colonia Finlandesaaan, avattiin Siirtolaisuusmuseolla 2.11. Näyttelyn on koonnut argentiinalaissuomalainen toimittaja Enrique Tessieri.

Vuoden 2006 keväällä vietettiin Argentiinan suomalaissiirtokunnan Colonia Finlandesaaan perustamisen 100-vuotisjuhlaa. Juhlassa oli mukana mm. Siirtolaisuusinstituutin johtaja Olavi Koivukangas. Colonia Finlandesaa sijaitsee Misionesisin maakunnassa Argentiinan koillisosassa. Sata vuotta sitten paikan asutti toistasataa suomalaista käsittävä ryhmä, jolla oli suuret haaveet rikastumisesta. He kohtasivat kuitenkin lukuisia vastoinkäymisiä, mistä syystä paikkakuntaa eräillä tahoilla kutsutaan Pettymysten paratiisiksi.

Ajatukset kansallismielisen ”Uuden Suomen” perustamisesta syntyivät 1880-luvun lopulla. Idean isä Konni Zilliacus haki paikkaa aluksi USA:sta, myös Kuuba oli ehdolla. Vaikuttimena oli mm. Suomen poliittinen tilanne. Argentiinan valtion tavoitteena taas oli saada maahan erityisesti eurooppalaisia siirtolaisia. Retkikunta, jota johti Arthur Thesleff, etsi suomalaisille viljelyaluetta ja päätyi lopulta Argentiinan valtion tarjoamaan villiin metsämaahan. Ensimmäinen ryhmä suomalaisia saapui Argentiinaan vuonna 1906.

Suomalaissiirtolaiset asettuivat Misionesisin maakuntaan. Ensimmäisessä siirtolaisryhmässä oli 120–150

Matka Colonia Finlandesaaan –näyttelyn avajaiset Suomen Siirtolaisuusmuseolla. Enrique Tessieri esittelee. Kuva: Tellervo Lahti.

henkilöä, joista kolmannes siirtyi pian muualle tai palasi Suomeen. Ryhmä koostui pääasiassa hyvin koulutetuista suomenruotsalaisista, jotka olivat tottuneet korkeaan elintasoon ja joilla ei ollut juurikaan tietoa käytännön maataloudesta. Lähtijöitä oli mm. Helsingistä, Turusta, Kokkolasta ja Oravaisista. Misionesisa raivattiin viidakkoa viljelymaaksi. Pian pellot täyttyivät maissista, mandiokasta, bataateista, herneistä, banaaneista, viinirypäleistä ja ananaksista. Myös ma-

Tellervo Lahti esittelee Pohjanmaan museossa Vaasassa avattua Utopia, Sisu ja Uusi Alku -näyttelyä.

teetä ja tupakkaa viljeltiin. Taloja rakennettiin paikalliseen tyyliin, johon lisättiin hieman eurooppalaisia piirteitä.

Alkuvaikeuksien jälkeen paikka alkoi kiinnostaa muitakin siirtolaisia. Suomalaisia tuli lisää seuraavilla vuosikymmenillä. Mm. Tornionjokilaaksosta Brasiliaan muuttaneita sekä Kiteeltä ja Venäjän Karjalasta kotoisin olevia henkilöitä päätyi Colonia Finlandesaan.

Colonian väkimäärä alkoi vähentyä 1940-luvulla. Syyinä oli köyhyys, paikka ei antanut enää elantoa. 1960- ja 1970-luvulla melkein kaikki loputkin suomalaiset jättivät paikan uusien asukkaiden tullessa harjoittamaan alueella mm. metsätaloutta.

Siirtolaisuusmuseon näyttelyssä on kooste Colonia Finlandesin asukkaiden elämästä ja mietteistä. Suomalaisuus, juuret, ovat tärkeitä elämän johtajatuksia. Enrique Tessieri kävi ensimmäisen kerran Coloniassa vuonna 1977. Hän tapasi mm. viimeisen banaaninkantajan Eelis Heikkilän, joka valitti suomen kielen pian unohtuvan puhekuppanien puuttuessa. Kiteen karjalaiset olivat kovia peltotöissä. Useilla oli kuitenkin elämän ylimpänä toiveena paluu Suomeen. Ikävän he veivät yleensä mukanaan hautaan.

Näyttelyn taustaanäinä on Enrique Tessierin Colonia Finlandesissa tekemiä haastatteluita. Coloniaan voi näyttelyssä tutustua myös videon avulla. Näyttelyssä on esillä myös Colonia Finlandesin 100-vuotisjuhlan yhteydessä pidetyn näyttelyn valokuvia.

Matka Colonia Finlandesään -näyttely on avoinna Terästalon Peräseinäjoki-salissa maanantaista perjantaihin klo 9–16 ja lauantaina 1.12. klo 12–16. Näyttely päättyy 3.12.

Kanadan valokuvat Vaasassa

Thomas Koivukankaan valokuvanäyttely Utopia, Sisu ja Uusi Alku on Siirtolaisuusmuseon kiertonäyttely, joka on tällä hetkellä esillä Pohjanmaan museossa Vaasassa. Näyttely kertoo kolmesta suomalaisten asuttamasta siirtokunnasta Kanadassa. Tämän päivän Sointula, Finn Slough ja New Finland nähdään sadan vuoden takaisen siirtolaisen silmin. Näyttely päättyy Vaasassa 2.12. ja siirryy Turkuun Siirtolaisuusinstituuttiin.

Karjalan siirtolaisuus -iltapäivä

Siirtolaisuusmuseon esitelmäsarjassa lauantaina 1.12. perehdytään Karjalan siirtolaisuuteen. Etelä-Suomen Lumivaaralaiset ry:n puheenjohtaja Aarno Kaartinen kertoo aiheesta klo 13 alkaen. Samana lauantaina Siirtolaisuusmuseon näyttelyt ovat avoinna klo 12.–16.

Tellervo Lahti

Urbanization in the 21st Century

Elli Heikkilä

The population of the world continues to grow more and more quickly, and for a variety of reasons, people in the developing world are moving into cities at a rate not seen since the Industrial Revolution swelled the cities of the developed world more than a century ago. The overall population growth rate for the world is 1 percent, while the growth rate for urban areas is nearly double, or 1.8 percent. Growth will be even more rapid in the urban areas of less developed regions, averaging 2.3 percent per year. Cities have existed for over 5 000 years. Even so, by 1800, only 2 per cent of the world's population was urban. As we enter the "urban millennium", half of the world's people are living in towns and cities, with 180 000 people added to the urban population each day.

In 2008, more than half of the population, 3.3 billion people, will thus be living in urban areas. By 2030, the number is expected to grow to almost 5 billion. While urban localities concentrate half of the Earth's population, the urban land area is less than 3 per cent of Earth's land area. Most of the urban population growth will be in developing countries. The urban population of Africa and Asia is expected to double between 2000 and 2030. The urban population of the developed world is expected to

grow relatively slowly in numbers, from 870 million to 1.01 billion. During the last decades for example European urban systems have become increasingly balanced, in the sense that the share of population living in their largest cities has fallen. By 2030, 84 per cent of the population in developed countries will be living in urban areas.

Rapid urbanization creates also mega-cities. In 1950, New York City was the only metropolitan area with a population of over 10 million. By 2015, it is expected that there will be 23 such cities and 19 of these will be in developing countries. Today's mega-cities account for 4 per cent of the world's population and 9 per cent of all urban inhabitants. 52 per cent of the world's urban population continue to live in settlements of less than 500 000 people. Smaller cities tend to have more flexibility in terms of territorial expansion, attracting investment and decision-making.

One phenomenon which is accelerating the urbanization process is immigration to the urban areas. Immigrant cities are growing in number due to globalization and the increase of immigrant flows driven by income differentials, social networks, and various state policies. Among 20 cities with more than 1 million foreign-born residents three are located in Europe. Many of these cities are

established immigrant gateways such as London.

One of the alarming prospects of climate change is its impact on sea level and its potential consequences for coastal urban areas. Coastal zones have always concentrated people and economic activities because of their natural resources and trading opportunities. Sea level rise would flood large parts of these areas. So-called low elevation coastal zones currently account for only 2 per cent of the world's land area but 13 per cent of its urban population. Africa and Asia have much larger proportions of their urban populations in coastal zones than North America and Europe.

Sources:

Price, Marie & Lisa Benton-Short (2007). Counting Immigrants in Cities across the Globe. 8 p. MPI, Migration Information Source.

Puga, Diego (1996). Urbanisation patterns: European vs. less developed countries. London School of Economics, Centre for Economic Performance, Discussion Paper No. 305.

UNFPA, United Nations Population Fund (2007). State of World Population 2007. Unleashing the Potential of Urban Growth.

Urban Millennium (2001). United Nations and UNCHS (Habitat), New York, 6–8 June 2001.

Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan aluekeskus

Markku Mattila

Aluekeskus sai kesäkuussa merkittävän kirjalahjoituksen, kun dosentti William Copeland Helsingistä lahjoitti aluekeskuksen kirjastolle kirjallisuutta kaikkiaan 548 nimikettä. Tätä kirjallisuutta hän on itse kerännyt vuosikymmenien ajan. Suuri osa teoksista on joko amerikansuomalaisten kustantamia tai siirtolaisuudesta kertovia kirjoja, mutta joukossa on myös yleisesti Yhdysvaltoja käsittelevää kirjallisuutta. Erityisen arvokkaaksi lahjoituksen tekee se, että tätä kirjallisuutta ei ole laajasti tutkijoiden saatavilla Suomessa. Lämmin kiitos lahjoituksen antajalle!

Toinen mielenkiintoinen lahjoitus tuli äskettäin Alavudelta, Seppo Rikalalta, joka lahjoitti isoisäänsä Erkki Rikalaan liittyvää aineistoa. Erkki oli kahteen otteeseen maailmansotien välissä Kanadassa etupäässä kaivoshommissa. Lahjoituksessa on muun muassa valokuvia ja kirjeitä sekä esineistöä (esim. olkihattu sekä tasuku- ja herätyskello). Aluekeskuksen ja Suomen Siirtolaisuusmuseon työnjaon mukaisesti lahjoituksen kirjallinen materiaali talletetaan aluekeskuksen arkistoon ja esineistö Siirtolaisuusmuseon kokoelmiin. Kirjeistössä on 14 kappaletta Erkki Rikalan kirjeenvaihtoa ja 50 kappaletta hänen vaimonsa Emmin (syntyjään Venna) kirjeistöä. Emmi kävi kirjeenvaihtoa

myös Venäjän suuntaan. Suurkiitos arvokkaasta materiaalista!

Kuluvana syksynä Seinäjoen lukiosta tuli kaksi opetusryhmää eli kolmisenkymmentä oppilasta opettajineen tutustumaan aluekeskukseen. Vieraille oli yllätys, miten laajaa näyttelytoimintaa Siirtolaisuusmuseo Terästalossa jo ylläpitää. Alakerrassa he tutustuivat suomalaisia ulkorakennuksia Amerikassa dokumentoivaan Bob Kiskenin valokuvanäyttelyyn, Colonia Finlandesasta kertoviin vitriineihin, Titanicin tarinaan sekä Amerikan aarteisiin. Siirryttyämme yläkertaan näimme suomalaistaustaisesta oopperalaulaja Jussi Björlingistä kertovan näyttelyn sekä Kanadan suomalaisasutusta kuvanneen valokuvanäyttelyn *Utopia, Sisu ja Uusi Alku*. Ja tietenkin näytteillä olivat Peräseinäjoen oman pojan, myös Amerikassa asuneen juoksijan, Ville Ritolan mitalit ja muu häneen liittyvä aineisto. Lisäksi pidin oppilaille esitelmän suuresta amerikansiirtolaisuudesta erityisesti Etelä-Pohjanmaan näkövinkkelistä katsottuna.

Tämän kaltaiset oppilasvierailut ovat juuri sellaista palvelutoimintaa, jota Terästalonsiirtolaisuuskeskus voi parhaimmillaan tarjota. Näyttelyt ja luennot tarjoavat osallistujille emotionaalista ja tiedollista sisältöä. Vierailulla mukana olleet opettajat kertoivat, että siirtolaisuus on asia, joka on kou-

lun oppisisällössä läpäisevä: se sopii aiheeksi esimerkiksi historiaan, ainekirjoitukseen ja englannin kieleen. Jatkossa – kun Kalajärven museohanke rakentuu – siirtolaisuuskeskuksella on mielestäni hyvät mahdollisuudet nousta myös suosituksi luokkaretki- ja opintomatkaohteeksi.

Tärkeä tuleva tapahtuma on Turun Siirtolaisuusinstituutin henkilökunnan opintomatka Peräseinäjoen Terästalolle ja siihen liittyvä pikkujoulu. Instituutin turkulaisilla työntekijöillä on mahdollisuus tutustua aluekeskuksen ja Siirtolaisuusmuseon toimintaan. Samalla on tarkoitus tavata myös eteläpohjalaisia yhteistyökumppaneita. Mukavaa pikkujouluaiakaa ja pehmeää laskeutumista sydäntalveen itse kullekin!

Markku Mattila

Raija Taramaa: Stubborn and silent Finns with 'sisu' in Finnish-American literature: An imagological study of finnishness in the literary production of Finnish-American authors. Acta Universitatis Ouluensis, B Humaniora 76. Oulu 2007, 207 p. ISBN 978-951-42-8372-7

Prior to the advent of a more multicultural sensibility in the United States, ethnic literature – like its regionalist counterpart – was often perceived to be parochial and thus limited. In the case of immigrant groups, it was viewed as the literature of the ethnic enclave, not quite ready to be accepted by a larger, more cosmopolitan audience and certainly not capable of being conceived as writing with genuinely "universal" aspirations. Such was the portrait offered a half century ago by literary critics such as Daniel Aaron. Much has changed since that time, as a familiarity with work of literary scholars such as Thomas Ferraro and Werner Sollors attests. Some of the most highly acclaimed contemporary authors write fiction embedded in the particularities of ethnic group identity that are read as speaking for and to, borrowing a title from Philip Roth, who is an exemplar of this mode, "everyman."

In this context, it is true that Finnish-Americans have not produced the likes of a Roth. Raija Taramaa's study of five contemporary second- and third-generation Finnish-American authors is not intended to assess their literary merits. Nor is she concerned with examining universal literary themes. Rather, her focus is on the ways that these writers express

their sense of what it means to be Finnish-American within the context of contemporary culture. As such, her contribution is more to the sociology of literature than to a literary aesthetic. The five authors selected for analysis are Lauri Anderson, Mary Caraker, Joseph Damrell, Lynn Laitala, and Paula Robbins. Literary scholars who know the scene better than I do may question how representative this group is, but one thing is clear: taken as a whole these writers' works reflect the range of geographic locales that have been central to Finnish-Americans: one focusing on the Pacific Northwest, one on Minnesota, two on Michigan's Upper Peninsula, and one on New England.

In the wake of the institutional erosion of a Finnish-American community are there recurring personality traits and behavioral characteristics that can be still seen in people of Finnish descent, at least in places where co-ethnics abound? Treating literary products as a reflection of social life, this is the central question addressed by Taramaa. Based on the evidence provided by an imagological analysis of these ethnic authors, who presumably draw on and thus in some sense mirror the social psychology of contemporary Finnish-Americans, the answer she offers is an unqualified yes. She identifies eight such features: *sisu*, diligence, cleanliness, helpfulness and honesty, reticence, drinking habits, religiousness, and love of nature and a desire for freedom.

Although not surprising, these features are revealing. Moreover, for anyone who attends FinnFests and similar conclaves, those Finn-

ish-Americans who have opted to embrace, if primarily in a symbolic modality, their ethnic origins tend to articulate these same features in describing the essence of Finnishness. As is often the case in efforts at ethnic self-promotion, most are positive. *Sisu*, when seen as stubbornness, and reticence can be both positive and negative. Meanwhile, drinking habits point to a problem, a moral failure. The history of drinking as a social problem within the ethnic community (recall the central role played by temperance societies during the heyday of immigration) has not in general been hidden from plain view, and thus it would be odd indeed if drinking to excess was absent from fictional accounts.

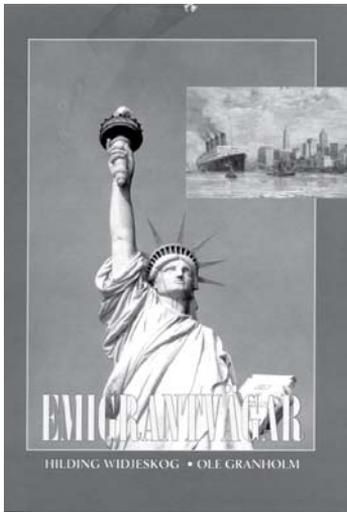
Taramaa refrains from drawing any broad conclusions about this cluster of attributes and eschews any attempt to pull these discrete features into a composite portrait of the Finnish-American psyche. Perhaps this was a reflection of her awareness of the limited data base she employed. The study is both rigorous and suggestive – implicitly calling for more work in this area. In this regard, I would like to see more Finnish-American authors considered in future studies.

In addition, a comparison of the ways Finnish-Americans have depicted their fellow ethnics with the way non-Finns have would be instructive. For example, the late Robert Travers captured the regional character of the Upper Peninsula well in his novels and short stories, which inevitably included a consideration of the Finns in the area. Likewise, Pulitzer Prize winning author Jim Harrison has sought to link the Finnish and Na-

tive American temperaments in his work, including his recent *Returning to Earth*.

This is to suggest that Taramaa should be credited for promoting a consideration of the significance of literary expression in the forging of symbolic modes of ethnic identity. She has opened up an interesting avenue of research, but this should be seen for what it is: a useful starting point.

Peter Kivisto

Hilding Widjeskog och Ole Granholm (red.): Emigrantvägar. Vasa 2006, 335 s. ISBN 952-92-0452-3

Det finns en uppsjö av forskning och litteratur om det stora transatlantiska emigrationen, både "over there" och på hemmaplan. Vi har många Wilhelm Moberg in spe, men väntar fortfarande på att någon får ändan ur vagnen och skriver den stora emigrantromanen. Material finns det ingen brist på, men ändå blir det aldrig

för mycket. Det är alltid ett nöje att läsa och höra emigranthistorier. Inga är varandra helt lika, öderna är lika många som emigranterna. Tyvärr finns det allt färre kvar som kan berätta om hur det var. På varje Finnfest i USA och Canada jag deltar i får jag höra sorgebud om amerikafinländare som anträtt sin sista stora resa. Min vän Don Forsmans plötsliga frånfälle i januari var en sorglig påminnelse om förgängligheten.

Hilding Widjeskog och Ole Granholm har gjort en kultgärning då de publicerat boken "Emigrantvägar". I den stora emigrationen som tog fart mot slutet av 1800-talet var Terjärvborna med från första början. Under en period av hundra år blev deras antal omkring 1800, en otrolig siffra för lilla Terjärv. "Emigrantvägar" gör axplock i deras öden. Många hade för avsikt att komma tillbaka, "vi ska bara fara å ta upi ledi fö penga, å tå komber vi heim tibaka" sade Abrams-Fridolf och Haga-Teodor då de lämnade Storbacka en vacker sommardag. Teodor kom tillbaka 30 år senare, men Fridolf försvann mot okända öden.

Från min egen barndom minns jag en packe med gulnade amerikabrev som farmor förvarade i sin byrålåda och hörde historier om släktingar som försvunnit över havet. Det var med stort intresse jag läste boken för att hitta någon av dem, vissa namn klingade bekant, men jag kunde inte placera dem. Bokens fokus ligger i de enskilda öderna och är därför synnerligen intressant för läsare som själva är engagerade i ämnet. Faktabelysande insprängda artiklar berättar om emigrationen i ett större perspektiv, och är säkerli-

gen intressanta för den oinvigde, men erbjuder ingen egentlig banbrytande forskning, något som redaktörerna inte heller strävat till. Eftersom bidragen kommer från sjuttion olika författare, varierar också texterna från akademiskt sakliga till personligt engagerade. Gemensamt för dem är att alla är intressanta och de belyser emigrationen från olika vinklar på ett handfast sätt. Här ligger också bokens svaghet; den ger ett splittrat intryck och lämpar sig bättre att läsas i etapper än i ett sträck. De engelskspråkiga artiklarna i slutet av boken väcker ett litet frågetecken, men kanske motiveringen är att boken ska fungera som present åt amerikasläktingar också.

Lite störs läsaren av upprepningar och samma bilder som förekommer på flera ställen. Boken hade mått bra av en ytterligare korrekturläsning. Layouten är proffsig, formatet tilltalande och papper och inbinding av god kvalitet. Det är glädjande, alltför många böcker inom dethär området har av resursbrist tryckts i sämre kvalitet än innehållet skulle förtjäna, och blir "lösbladsupplagor" i flitig användning. "Emigrantvägar" har säkerligen sin största läsarskara i Svenskösterbotten, men förtjänas att läsas av alla intresserade av den stora emigrationen. Den är en prydnad för vilken bokhylla som helst, men bör läsas, tummas, kompletteras och kommenteras. Så hedrar vi bäst de driftiga våghalsar som inte nöjde sig med att gå hemma och "spark i tårvona". De är en viktig del av Österbottens historia, men har också påverkat nutiden, mer än vi tror.

Krister Björklund

AEMI 26.-29.9.2007

The 2007 Annual Conference of the Association of European Migration Institutions AEMI was held in Turku at the Institute of Migration. The main theme of the Conference was "From Immigration To Integration - Documentation and Research". On the top photo Brian Lambkin, Director of the Centre for Migration Studies at the Ulster-American Folk Park, addresses Pauliina de Anna, the vice chair of the City Board, at the reception of the city of Turku in the town hall. To the right is a session at the Institute of Migration and below the participants have gathered in the sunshine at the rooftop. Photos: Satu Löppönen

Monikulttuuriset avioliitot sillanrakentajina -seminaari 7.9.2007

Seminaarin Finlandia-talossa järjestivät Siirtolaisuusinstituutti, Ulkosuomalaisparlamentti ja Monikulttuuristen perheiden liitto. Suomi 90 Finland -juhluvuosihanke toimi seminaarin yhteistyökumppanina. Seminaari oli järjestyksessään kolmas. Aikaisemmat seminaarit olivat vuonna 2003 ja 2005.

ETMU-päivät 26.-27.10.2007, Åbo Akademin Arkenissa

Neljättä kertaa järjestettävien ETMU-päivien teemana oli Pohjoismaiset muuttoliikkeet sekä historiallisina että nykypäivän ilmiöinä. Tapahtuman järjestäjinä olivat ETMU (Etnisten suhteiden ja kansainvälisen muuttoliikkeen tutkimuksen seura) ry. ja Åbo Akademin etnologian, folkloristiikan, sosiologian ja uskontotieteen laitokset sekä Siirtolaisuusinstituutti.

Vas. tutkimusjoht. Elli Heikkilä tilaisuudessa puhuneen professori Max Engmanin kanssa. Alla ETMU ry:n vuoden 2007 tunnustuspalkinto on myönnetty professori Tom Sandlundille hänen ansioistaan etnisyytutkimuksen edistämiseksi. Kuvat: Satu Löppönen.

**Uusi julkaisu:
Heikki Salminen
Lappu kaulassa yli Pohjanlahden
Suomalaisten sotalaisten historia**

Tilaukset:

Siirtolaisuusinstituutti
Linnankatu 61, 20100 Turku
puh. 02-2840440
fax: 02-2333460
<http://www.migrationinstitute.fi>
email: kirsai@utu.fi
Hinta: 25 €

*Toivotamme lukijoillemme
Vi önskar våra läsare
We wish our readers*

*Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!
God Jul och Gott Nytt År!
Merry Christmas and a Happy New Year!*

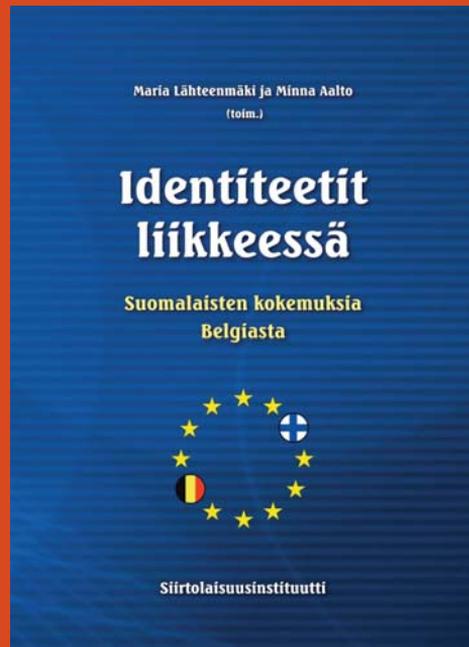
Uusi julkaisu:

Maria Lähteenmäki ja Minna Aalto (toim.)
Identiteetit liikkeessä
Suomalaisten kokemuksia Belgiasta

Eräs taitekohta suomalaisen siirtolaisuuden historiassa alkoi 1990-luvulla Euroopan integraatiokehityksen sekä kaupan ja teollisuuden globalisoitumisen myötä. Tässä prosessissa Brysselistä kasvoi Eurooppaan keskus, jonka avautuville työmarkkinoille myös suomalaiset uuden polven siirtotyöläiset ja asiantuntijat hakeutuivat. Nykyisin Brysselissä asuu useita tuhansia suomalaisia.

Identiteetit liikkeessä koostuu Belgiassa asuvien tai asuneiden suomalaissiirtolaisten eli ekspatriaattien puheenvuoroista. Teos tarjoaa monipuolisen ja ajatuksia herättävän kokonaisuuden belgiansuomalaisten arjesta kodin, työn, sukupuolen, iän ja yhteisöllisyyden näkökulmista.

Laajemmassa mielessä artikkelit avaavat näkymiä alati muokkautuviin identiteetteihin, ulkosuomalaisuuteen ja nykyeurooppalaisuuden rakentamiseen. Kokoelma haastaa pohtimaan ”suomalaisuutta” ja siihen liitettyjä myönteisiä ja kielteisiä stereotypioita. Artikkelit perustuvat osin omakohtaisiin kokemuksiin, osin tutkimustietoon.

Tilaukset:

Siirtolaisuusinstituutti
Linnankatu 61, 20100 Turku
puh. 02-2840440
fax: 02-2333460
<http://www.migrationinstitute.fi>
email: kirsai@utu.fi
Hinta: 20 €